

41. Úprava zdôvodnenia potreby 9.1 a 9.3	SWOT analýza/ potreby	21.12.2021										x	
42. Doplnenie informácií do Intervenčnej stratégie – kapitola 2	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021				x	x	X					
43. Doplniť opis prepojenia intervencií na výsledkové ukazovatele	Výstupy, výsledky a stanovenie čiastkových cieľov a cieľových hodnôt	21.12.2021		x	x	x	x	x				x	
44. Doplnenie informácií do kapitoly 3 - KONZISTENTNOSŤ STRATÉGIE A KOMPLEMENTARITY	Externá/ vnútorná koherencia	21.12.2021				x	x	X					
45. Zosúladenie opisu v bode 4.4 Sieť SPP s kapitolou 8	Externá/ vnútorná koherencia	21.12.2021											x
46. Úprava bodu 4.5 Koordinácia, vymedzenie a komplementarity medzi EAFRD a inými fondmi Únie činnými vo vidieckych oblastiach	Externá/ vnútorná koherencia	21.12.2021								x			
47. Doplnenie informácií z ex-ante posúdenia finančných nástrojov do SP	Finančné nástroje	21.12.2021		x									
48. Úprava intervencie - Komplementárna podpora príjmu pre mladých poľnohospodárov	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021								x			
49. Úprava intervencie - Dobré životné podmienky zvierat – Pastevný chov	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021										x	
50. Úprava intervencie - Ekologické poľnohospodárstvo	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021				x	X	x				X	
51. Úprava intervencie - Produktívne investície v poľnohospodárskych podnikoch	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021		x		x	x						
52. Úprava intervencie - Vertikálna spolupráca prvovýrobcov a spracovateľov	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021			X								
53. Úprava intervencie - Investície do rozšírenia kapacít v spracovateľských podnikoch	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021			X								
54. Úprava intervencie - Investície v poľnohospodárskych	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021				x							

podnikoch na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku													
55. Úprava intervencie - Produktívne investície do závlah a vodozádržné opatrenia	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021		x			X						
56. Úprava intervencie - Neproduktívne investície do závlah a vodozádržných opatrení	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021		x			x						
57. Úprava intervencie - Integrované projekty správnej praxe prírode blízkeho hospodárenia v lesoch (časť – neproduktívne investície)	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021				x				X			
58. Úprava intervencie - Komplexné pozemkové úpravy	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021		x			x			x			
59. Úprava intervencie - Investície do biohospodárstva	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021								x			
60. Úprava intervencie - Zlepšenie postupov obhospodarovania lesov s výmerou do 500ha (neproduktívne investície)	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021				x				x			
61. Úprava intervencie – Získavanie a udržanie mladých poľnohospodárov	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021							X				
62. Úprava intervencie - Spolupráca – LEADER	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021								X			
63. Úprava intervencie - Operačné skupiny Európskeho inovačného partnerstva	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021											X
64. Úprava intervencie - Prenos inovácií a poznatkov formou vzdelávania	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021											X
65. Úprava kapitoly 8 – bod 8.1 Modernizácia: AKIS a digitálne technológie	Intervenčná logika/ príspevky k cieľom	21.12.2021											X
66. Úprava potreby 4.7	SWOT analýza/ potreby	18.1.2022				X							
67. Lepšie zdôvodnenie pre potrebu 5.2	SWOT analýza/ potreby	18.1.2022					X						

V popise intervenčnej stratégie pre ŠC 2 – intervencia „Produktívne investície v poľnohospodárskych podnikoch“ je potrebné zosúladiť zameranie finančných nástrojov na vybrané sektory s popisom zamerania intervencie Produktívne investície v poľ. podnikoch len na ŠRV a ŽV.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

3. Úprava intervencie „Investície do závlah a vodozádržných opatrení“

Opis odporúčania

Intervencia „Investície do závlah a vodozádržných opatrení“ priamo prispieva k hospodáreniu s vodou a z toho dôvodu by mala byť programovaná v rámci ŠC 5. Nakoľko uvedená intervencia obsahuje produktívne aj neproduktívne investície, navrhujeme ju rozdeliť na dve samostatné intervencie. Podľa očakávaných hlavných priamych príspevkov uvedených intervencií by sa mali obe intervencie programovať v rámci ŠC 5 (viď. Toolkits pre ŠC 5).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

4. Úprava intervencie „Integrované projekty správnej praxe prírode blízkeho hospodárenia v lesoch“

Opis odporúčania

Intervencia neposkytne priame príspevky k ŠC 4, výstavba ciest a nákup novej mechanizácie má skôr negatívny príspevok k ŠC4. Navyše intervencia kombinuje produktívne a neproduktívne investície. Vzhľadom na to, že prírode blízke hospodárenie v lesoch (PBHL) je stále „hospodárenie“, odporúčame naprogramovať túto intervenciu v ŠC 8 časť „Trvalo udržateľné lesníctvo“. Z toho dôvodu odporúčame uvedenú intervenciu rozdeliť na dve intervencie (produktívne a neproduktívne investície) a obe programovať v rámci ŠC 8.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo čiastočne akceptované a zapracované. Neproduktívne investície zostali v ŠC 4.

5. Úprava intervencie „Investície na znižovanie emisií skleníkových plynov z poľnohospodárskej prvovýroby“

Opis odporúčania

V rámci intervencie je plánované podporiť nákup techniky na podpovrchové zapracovanie ako napr. injektáž. Tento typ techniky priamo prispieva k zníženiu úniku NH₃ do ovzdušia, čím sa vytvára priamy príspevok k ŠC 5 (ochrana ovzdušia). Identifikovaný príspevok by bolo dobré uviesť do Intervenčnej stratégie a do popisu uvedenej intervencie.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

6. Úprava intervenčnej stratégie pre ŠC 7

Opis odporúčania

Vo všeobecnosti má byť ŠC 7 zameraný na mladých ale aj o začínajúcich farmárov. V intervenčnej stratégii sa v textoch uvádzajú iba mladí farmári pričom začínajúci farmári tam absentujú. Odporúčame sa zamerať aj na podporu začínajúcich farmárov a ich špecifiká.

Je potrebné si uvedomiť, že finančné nástroje môžu byť problematické pre mladých ale najmä pre začínajúcich farmárov. Odporúčame sa zamerať na špecifické požiadavky pre mladých a začínajúcich farmárov už pri príprave a nastavení finančných nástrojov.

Odporúčame v zhrnutí SWOT podporiť jednotlivé tvrdenia štatistikami, údajmi, časovým radom.

V prípade využitia Slovenského pozemkového fondu na podporu nákupu pôdy pre mladých a/alebo začínajúcich farmárov, je potrebné lepšie vysvetliť ako a kedy bude mechanizmus fungovať.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčania ohľadom FN sú zapracované, chýba zdôvodnenie resp. zosúladenie ohľadom nových farmárov a popis fungovania SPF pre mladých.

7. Úprava intervenčnej stratégie pre ŠC 8

Opis odporúčania

V dokumente chýbajú dôležité oblasti ako širokopásmový internet a s tým súvisiaci inteligentný vidiek vrátane prípravy a realizácie stratégií pre inteligentný vidiek (tzv. Smart Villages): Dokument úplne postráda aj oblasť sociálnej inklúzie a na ňu nadväzujúce sociálne služby na vidieku prepojené na poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane samotného sociálneho poľnohospodárstva.

Na Slovensku stále chýba stratégia na rozvoj biohospodárstva, ktorá by významne pomohla pri nastavovaní uvedenej intervencie. Odporúčame v maximálnej miere využiť informácie a skúsenosti z projektu BIOEAST-up, ktorý sa realizuje od roku 2019 a ktorého je MPRV SR členom konzorcia.

Najväčším rizikom intervencie LEADER pre nové programové obdobie je jeho príprava a implementácia na základe skúsenosti s komplikovaným nastavovaním a realizáciou programu LEADER v súčasnom období. Je nevyhnutné jasne zdôvodniť ako bude systém fungovať, ako sa systém zjednoduší, a čo sa zmení, aby neprišlo k podobnej situácii ako je v súčasnosti. V rámci Intervenčnej stratégie sa vôbec nespomína miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD). Odporúčame uviesť, či sa s CLLD v novom období počíta, ako, prípadne zdôvodniť prečo nie.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčania nie sú zapracované okrem sociálnej inklúzie, ktorá je čiastočne zapracovaná.

8. Úprava intervencie „Zlepšenie postupov obhospodarovania lesov vo výmerách do 500 ha a podpora podnikania v lesnom hospodárstve“

Opis odporúčania

Intervenciu možno charakterizovať ako vhodnú pre podporu udržateľnosti malých a stredných podnikateľských subjektov v lesnom hospodárstve a pre miestny rozvoj.

Pri tejto intervencii platia podobné pripomienky ako pri intervencii PBHL. V intervencii sa kombinujú operácie vyžadujúce neproduktívne investície (podpora obhospodarovania lesa) s operáciami, ktoré predstavujú investície produktívne (lesné cesty, technika a technológie), čo je potrebné rozlišovať. Preto túto intervenciu odporúčame rozdeliť na dve samostatné intervencie s ohľadom na finančné alokácie, ktoré sa v nej použijú.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

9. Úprava intervencie „Zlepšenie životných podmienok zvierat“

Opis odporúčania

Zlepšenie podmienok ustajnenia mladého HD

Väčšina býkov nad 6 mesiacov je chovaných v maštaliach s výbehom. Výbeh nie je zahrnutý do metodiky prepočtu zväčšenia ustajňovacieho priestoru minimálne o 15% plochy priestoru. Chýba podmienka pre obmedzenie veľkosti skupiny (napr. do 30 ks) ako aj hmotnostnej homogénosti (niektoré býky po skončení pastevnej sezóny môžu mať 8 – 9 mesiacov a tým vyššiu hmotnosť). Nie všetky maštale majú plochu ležoviska a krmné miesto.

Používanie natívneho mlieka vo výžive teliat

Spotreba mlieka teľatami 10-12 l je veľmi vysoká. V chove sa začína od 4 l a dosahuje max. 8 l. Všetky mliečne plemená sú v režime stimulácie vývinu predžalúdkov, používajú sa krmné zmesi (šrot), ktoré majú lepšiu štruktúru potrebnú na stimuláciu tvorby predžalúdkov. Mliečny výkrm od 15. do 56. dňa života je zakázaný, resp. iba na výnimky. Výpočty sadzieb sú rozporné, mliečnej krmnej dávky sa vyrobí viac než 7 l, až 10 l. Rozdiel bude menší.

Pastevný chov hovädzieho dobytku

Je potrebné citovať „Viaceré vedecké štúdiá hovoria o tom, že v mlieku pasúcich sa dojníc je vyšší obsah zdraviu človeka prospešných látok“. Z našej vedomosti ide o malý rozdiel v gramoch napr. v množstve mastných kyselín. Z pohľadu zdravia dojníc nemá uvedená operácia zmysel. Ako je uvedené v texte, pasené dojnice žijú kratšie. Pasením sa vytvára negatívny vplyv na dĺžku života dojníc. Pastevný spôsob chovu zvierat prispieva skôr k ŠC 6 – biodiverzita.

Zlepšenie ustajňovacej pohody výkrmových ošípaných

Podmienka „Do operácie môžu vstúpiť len žiadatelia s prasiatkami, ktoré pochádzajú z chovu v ktorom sa realizuje „Zlepšenie životných podmienok prasničiek, prasnic a prasiatok po narodení“ a/alebo boli zahrnuté do operácie v PRV 2014-20 „Zlepšenie životných podmienok prasnic a prasiatok po narodení“ podľa § 39 písm. c) nariadenia vlády SR č. 75/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov“ nesúvisí s danou operáciou a je ju možné považovať za diskriminačnú.

Výkrm hydiny

Vo výpočte sadzieb sa vychádza z baseline 33 kg/m² zaťaženia podlahovej plochy. Nariadenie vlády SR č. 275/2010 stanovuje možnosť zaťaženia podlahovej plochy od 33 až 42 kg. Väčšina chovov dosahuje zaťaženie 35 – 39 kg/m². Uvedený stav by sa mal zohľadniť pri výpočte sadzieb.

Používanie probiotík v prevencii chorôb ošípaných

Podľa našich vedomostí neexistuje štúdiá, ktorá potvrdzuje štatisticky preukázateľné účinky probiotík v chove ošípaných. V rámci SPU boli realizované viaceré výskumy od r. 1998, v žiadnom nebol dokázaný štatisticky preukazný vplyv na chov zvierat. Ide o vysoké náklady s nízkym účinkom, efektívnosť je veľmi nízka. Probiotiká neprispeli ani k náhrade antibiotík.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčania boli z časti akceptované a zapracované. Odporúčania, ktoré sa týkalo zdravia pasúcich sa dojníc sa neakceptovalo. Návrh legislatívy považuje prístup k vonkajšiemu prostrediu a k pastve za jednu z oblastí, ktoré prispievajú k AW. Pastva je doplnená oproti predošlej legislatíve k oblastiam AW a patrí k cieľu 9 aj napriek prínosom k iným cieľom. Odporúčanie pre operáciu - Zlepšenie ustajňovacej pohody výkrmových ošípaných nie je akceptované. Návrh legislatívy požaduje sprísnené štandardy výrobných metód v najmenej dvoch z určených oblastí. Podmienka zabezpečuje, že výkrmové ošípané majú zlepšené podmienky v oblasti zvýšených priestorových nárokov a zároveň v oblasti neskorý odstav.

10. Úprava cieľovej hodnoty pre intervenciu „Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy“

Opis odporúčania

Cieľová hodnota 100 ha je stanovená na základe skúseností z minulých programových období 2004-2006 a 2007-2013. V zmysle čl. 105 „Väčšie ambície v súvislosti s environmentálnymi a klimatickými cieľmi“ ako aj z pohľadu Integrovaného národného energetického a klimatického plánu odporúčame zvýšiť cieľovú hodnotu na 300 ha s adekvátnou alokáciou finančných zdrojov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Nedostatok voľných rozpočtových prostriedkov.

11. Doplnenie novej intervencie do ŠC 6 – „Ochrana biotopov ľabtušky poľnej“

Opis odporúčania

Z porovnania PRV SR 2014 – 2020 s SP SPP 2023-2027 v oblasti zelenej architektúry vyplýva, že intervencie na poľnohospodárskej pôde v novom programovom období poskytnú vyšší celkový príspevok k ŠC 4, 5 a 6

v porovnaní so súčasným programovým obdobím. Pre posilnenie príspevku SP SPP v oblasti biotopov vtákov navrhujeme doplniť intervenciu „Ochrana biotopov ľabtušky poľnej“.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Nedostatok voľných rozpočtových prostriedkov.

12. Chýbajúca kapitola 8 v SP

Opis odporúčania

V návrhu Strategického plánu (verzia z 15.10.2021) nie je vyplnená časť 8 Modernizácia (AKIS a digitalizácia) a zjednodušenie.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

13. Úprava intervencie „Operačné skupiny EIP“

Opis odporúčania

V rámci uvedenej intervencie sa uvádza „Do každého projektu bude zapojený subjekt z oblasti vedy alebo výskumu ...“. Upozorňujeme, že Spoločná poľnohospodárska politika nepodporuje priamo vedu a výskum ale prenos poznatkov do praxe. Vyššie uvedené znenie je nad rámec nariadenia a môže do určitej miery skomplikovať spoluprácu napr. medzi samotnými farmármi pri prenose dobrých príkladov praxe. V zmysle návrhu nariadenia je povinný len subjekt poľnohospodársky a/alebo lesnícky, čo je plne postačujúce pre plnenie cieľov intervencie a odporúčame vypustiť zo znenia „subjekt z oblasti vedy a výskumu“. Samozrejme, že subjekty z oblasti vedy a výskumu sú oprávnené a môžu byť súčasťou operačnej skupiny.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované

14. Úprava intervencie „Prenos inovácií a poznatkov formou poradenstva“

Opis odporúčania

Dokumenty uvádzajú certifikáciu poradcov. Snahou EK je zahrnúť do poradenstva čo najširšiu skupinu odborníkov (poradcov) a nie ich obmedzovať certifikáciou. Ide najmä o zavádzanie digitalizácie do poľnohospodárstva, kde v súčasnosti niektoré podmienky (napr. dlhoročná prax v oblasti IKT a digitalizácie) neznamenajú zároveň garanciu kvalitnejších odborníkov v danej oblasti. Odporúčame zvážiť certifikáciu poradcov resp. zdôvodniť systém certifikácie vrátane jeho hodnotenia, aby bol čo najviac otvorený pre všetkých kvalitných záujemcov. Upozorňujeme, že podporovaní môžu byť len nezávislí poradcovia bez konfliktu záujmov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo zapracované ani zdôvodnené

15. Vybudovanie a chod platformy AKIS

Opis odporúčania

Vítame vybudovanie digitálnej platformy AKIS, ktorú však nepovažujeme za potrebu a ani za intervenciu. Je to dôležitý nástroj na dosiahnutie cieľov AKISu. Zároveň však upozorňujeme, že chýbajúca platforma nie je výrazným problémom nefunkčnosti AKISu. Dlhodobým problémom je nedostatočné riadenie inovácií, vedy a výskumu, poradenstva a vzdelávania na MPRV SR a následne nedostatočná spolupráca a prepojenie jednotlivých (všetkých možných) relevantných aktérov v pôdohospodárstve vrátane nastavenia vzájomných vzťahov (systém). V súčasnosti nie je platforma AKIS v dokumentoch dostatočne popísaná (vrátane funkcií, vzájomných vzťahov,

časového harmonogramu budovania, atď.). Nepripravenosť digitálnej platformy AKIS a významná závislosť implementácie relevantných intervencií na jej existencii a funkčnosti vytvára vysoké riziko na oneskorenú implementáciu intervencií zameraných na inovácie (EIP, vzdelávanie poradenstvo, atď. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby fungoval AKIS systém aj bez platformy, pričom platforma sa môže postupne paralelne vytvárať.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované

16. Digitalizácia

Opis odporúčania

Na Slovensku chýba Stratégia pre digitalizáciu v oblasti pôdohospodárstva, ktorá by výrazne pomohla pri príprave a realizácii SP SPP. Odporúčame začať s jej prípravou čo najskôr, pričom financovaná môže byť z technickej pomoci. Okrem iného, digitalizácia súvisí aj s povinnosťou využívať Farm Sustainability Tool (FaST) v digitálnej aplikácii od roku 2025. V rámci AKIS úplne chýba prvok prepojenia na medzinárodnú spoluprácu prostredníctvom: SPP siete, projektov programu HORIZONT Európa vrátane zapájania sa do tematických sietí, partnerských projektov (tzv. multi-aktor prístup vrátane cezhraničnej spolupráce operačných skupín), do projektov na podporu inovatívnych poradenských činností, výmeny skúseností a poznatkov v rámci európskej siete demonštračných fariem, živých laboratórií, inovačných „hubov“ vrátane digitálnych, a iných nástrojov určených priamo pre pôdohospodárstvo (najmä Cluster 6). Upozorňujeme, že Spoločná poľnohospodárska politika nepodporuje priamo vedu a výskum ale prenos poznatkov do praxe. Odporúčame v zmysle uvedeného upraviť aj iné relevantné časti (napr. zhrnutie SWOT). Víťame zapojenie stredných odborných škôl a múzeí do AKIS systému. Pri tvorbe AKIS odporúčame maximálne využiť prezentácie a podklady zo seminára SCAR AKIS zo septembra 2020 (členovia SCAR AKIS majú k nim prístup).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčania boli čiastočne zapracované (FaST), ostatné zostávajú v platnosti

17. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 1

Opis odporúčania

Doplniť rok pre graf 1, na str. 33 zosúladiť tvrdenie „Najvyšší výsledok hospodárenia na podnik dosiahli podniky hospodáriace na výmere vyššej ako 4 000 ha p.p.“ s tabuľkou 3, doplniť opis z akého „hľadiska“ bol formulovaný záver „Z tohto hľadiska sa javí smerovanie podpory do fariem pod 50 ha a bez potreby podpory resp. nižšej podpory do fariem nad 500 ha“.

Uviesť referenciu pre tvrdenie na str. 37 „Rast tohto ukazovateľa nie je primárne spôsobený technologickým pokrokom, ale je ovplyvnený hlavne poklesom počtu pracovníkov, ktorý bol okrem iného spôsobený aj zmenou štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej produkcie“.

Na strane 39 je potrebné upraviť tvrdenie „Výpadok živočíšnej produkcie sa kompenzuje dovozmi“ – SR je na jednotnom trhu EÚ, dovoz je z tretích krajín. V produkcii HD je pokryté 100% spotreby ale väčšina HD sa odpytuje v živom stave do zahraničia. Podľa toolkit pre ŠC 1 chýbajú nasledovné údaje: počet podnikov podľa sektorov s uvedeným aj s počtom zamestnancov a ha v časovom rade, poľnohospodársky výstup za jednotlivé sektory.

Upraviť slabú stránku „nižšie príjmy podnikov hospodáriacich v oblastiach s prírodnými obmedzeniami v porovnaní s produkčnými oblasťami vyplývajúce z rozdielnej štruktúry výroby zameriavajúcej sa na menej efektívnu živočíšnu výrobu“ - ako je uvedené v opise, výnosy v oblastiach so špecifickými obmedzeniami sú vyššie (6 %) ako v produkčných oblastiach – tab. 15 a aj tab.16 – tržby. Preto je potrebné upraviť slabú stránku aby zodpovedala uvedeným údajom. Podľa tabuliek 15 a 16 majú nižšie príjmy podniky hospodáriace v HO a BK.

Príležitosť „Rast malých a stredných podnikov, rast dopytu po lokálnych produktoch“ navrhujeme dopyt nahraďiť ponukou. Rast malých a stredných podnikov môže vyvolať zvýšenú ponuku lokálnych produktov – ako vyplýva z tab. 3 a textu na str. 34.

Príležitosť „rast finančných a poistných produktov pre malých a stredných poľnohospodárov“ - Finančné a poistné produkty sú intervenciami v rámci ŠC 1/ 2. Navrhujeme preformulovať: stabilizácia príjmov pre malých a stredných poľnohospodárov v prípade výskytu poistných udalostí alebo prírodných katastrof. Ohrozenie – „nedostatočná ziskovosť malých a stredných fariem a opúšťanie týchto fariem poľnohospodárstva a vyludňovanie vidieka“ - Opúšťanie fariem nie je popísané v opise. V zmysle toolkit by bolo vhodné doplniť informácie o opúšťaní fariem, či existuje prepojenie medzi životaschopnosťou a odolnosťou fariem a ich opúšťaním

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

18. Úprava analýzy SWOT – časť ŠC 1

Opis odporúčania

Navrhujeme presunúť opis finančných nástrojov do ŠC 2, finančné nástroje nemajú súvislosť s ŠC 1. Je aj v súlade s toolkit pre ŠC 2.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Finančné nástroje sa týkajú aj ŠC 1.

19. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 2

Opis odporúčania

Doplniť zoznam kontextových ukazovateľov použitých pre ŠC 2. Na str. 73 – je uvedené, že nedostatočný počet zvierat je dôsledok nízkej konkurencieschopnosti výroby a nízkych odbytových cien na trhu. Tvrdenie, že dosahujeme nízku produkčnú výkonnosť ŽV z dôvodu nedostatočného počtu zvierat nie je správne. Na str. 76 - nie sú uvedené údaje, ktoré by potvrdili „vysokú mieru“ produkčnej výkonnosti ovčieho mäsa. Tabuľka 46 uvádza iba ks oviec. Je to potrebné viac vysvetliť. Ako je uvedené nižšie, sektor oviec je zaradený medzi sektory v ťažkostiach. Z toho dôvodu je potrebné doplniť viac údajov o sektore oviec ako napr. pri dojniciach alebo ošípaných. Na str. 76 by bolo vhodné spomenúť aj dobré nutričné vlastnosti ovčieho a kozieho mäsa, má to nadväznosť aj na F2F stratégiu.

Ohrozenie – „Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra na zavlažovanie (zníženie úrod - nedostatok krmovín/pastvy pre ŽV, nútená zmena využívania pôdy, resp. ukončenie obrábania pôdy)“ je skôr slabou stránkou (interná záležitosť), ktorá je riešiteľná cez SP SPP. Navrhujem vymazať, v slabých stránkach už je uvedená infraštruktúra na zavlažovanie.

V zmysle toolkit pre ŠC je potrebné doplniť informácie o operačných skupinách EIP. Zatiaľ neboli schválené žiadne operačné skupiny EIP, tým podiel poľnohospodárov v EIP je nulový. Bola vyhlásená výzva pre EIP, ktorá je v procese vyhodnocovania. Toolkit: Share of farmers in the Operational Groups (OG) running under the European Innovation Partnership on Agricultural Productivity and Sustainability (EIP-AGRI)?

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

20. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 3

Opis odporúčania

V zmysle toolkit pre ŠC3 v popise chýba viacero dôležitých údajov. Odporúčame doplniť tieto údaje, hoci neboli pripomienkované zo strany EK.

Ide o údaje ako napr.

Pridaná hodnota pre prvovýrobcov v potravinovom dodávateľskom reťazci

Pridaná hodnota pre spracovateľov potravín v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre distribútorov potravín (business to business) v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre maloobchodníkov s potravinami (od podnikania k spotrebiteľovi) v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre stravovacie služby v potravinovom dodávateľskom reťazci
Podiel uznaných OV na hodnote predanej výroby
Atď.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Požadované ukazovatele vzhľadom na krátkosť času nie je možné doplniť.

21. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 3

Opis odporúčania

V rámci PRV SR 2007-2013 boli zakladané „obytové organizácie výrobcov“ ako právnické osoby, zapísané v OR. Tieto organizácie neboli uznané v zmysle nariadenia EÚ č. 1308/2013. Navrhujeme celý text o organizáciách výrobcov rozdeliť na dve samostatné časti. Prvá časť budú OOV založené cez PRV (t.j. neuznané OV), ktoré neboli úspešné. Druhá časť budú OV uznané cez nar. EÚ č. 1308/2013, ktoré fungujú dobre. Odpoveď na pripomienku EK – bod 6. v rámci ŠC3 „aké opatrenia urobilo Slovensko aby zlepšilo nepriaznivý stav s OOV“ bude práve cez fungujúce OV, ktoré boli uznané cez 1308/2013. Systém podpôr je na inom princípe a v budúcom období sa budú podporovať iba uznané OV cez SOT.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Neakceptované - Analýza vychádza z podkladov výročných správ PPA a podkladov Michalek, J. – Ciaian, P. – Pokrivcak, J.: The impact of producer organizations on farm performance: The case study of large farms from Slovakia. In: Food Policy. ISSN: 0306-9192.

22. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 3

Opis odporúčania

Slabá stránka „z hľadiska vertikálnych vzťahov existujú veľmi výrazné disproporcie v ekonomickej sile medzi subjektami dodávateľsko-odberateľského reťazca (prvovýrobca-spracovateľ-obchod) vzhľadom na neporovnateľne nižšiu mieru koncentrácie poľnohospodárskej produkcie v porovnaní s ostatnými naväzujúcimi sektormi“ - Pre túto slabú stránku je potrebné doplniť chýbajúce údaje:
Pridaná hodnota pre prvovýrobcov v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre spracovateľov potravín v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre distribútorov potravín (business to business) v potravinovom dodávateľskom reťazci
Pridaná hodnota pre maloobchodníkov s potravinami (od podnikania k spotrebiteľovi) v potravinovom dodávateľskom reťazci

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Neakceptované - NPPC – VÚEPP nemá k dispozícii údaje o pridanej hodnote na jednotlivých stupňoch vertikály, ale z početnosti podnikov možno predpokladať toto tvrdenie.

23. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 3

Opis odporúčania

Príležitosti sú externý faktor, ktorý nevieme priamo cez SP SPP ovplyvniť. Niektoré uvedené príležitosti (prvé 4) sú aktivitami/ intervenciami, ktoré sa budú realizovať v ŠC3. Z toho dôvodu navrhujem preformulovať niektoré príležitosti, napr.: i.) Zlepšenie vyjednávacej pozície poľnohospodárov v potravinovom reťazci prostredníctvom posilnenia horizontálnej a vertikálnej spolupráce, ii.) Zlepšenie označovania poľnohospodárskej produkcie a jej vyhľadávanie zo strany spotrebiteľa, iii.) Edukácia spotrebiteľa o lokálnych poľnohospodárskych produktoch

a potravinách, ich nutričnej hodnote a spôsobe výroby, iv.) rozvoj alternatívnych foriem predaja, ktorý reaguje na obmedzenia vyplývajúce z COVID

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

24. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 4

Opis odporúčania

V pripomienkach EK je uvedené, že ide o všeobecný text, ktorý je neúplný. Podľa toolkit pre ŠC 4 by text o C.43 mal byť uvedený pod nadpisom: Dopady klimatickej zmeny na poľnohospodárstvo a lesníctvo – ohrozenia a vnútorné zraniteľnosti. V tejto časti by malo byť uvedené nasledovné: i.) predpokladané trendy zrážok, teploty, frekvencie, periodicity a závažnosti extrémnych poveternostných udalostí (napr. tepelný stres, sucho a intenzívne zrážky) a súvisiacich porúch (požiare, prepuknutie škodcov, choroby rastlín). Očakávaný vývoj tohto trendu v budúcnosti, ii.) hlavné vplyvy na sektory poľnohospodárstva a lesníctva, pokiaľ ide o straty na výnosoch a sociálno-ekonomické náklady, iii.) Identifikované oblasti, ktoré sú najzraniteľnejšie voči dôsledkom klimatických zmien a príčiny. Opatrenia a techniky, ktoré majú najvyšší potenciál zvýšiť odolnosť voči týmto hrozbám, iv.) vývoj využívania vody v poľnohospodárstve v SR a v priebehu času, v.) diverzifikácia plodín.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo čiastočne akceptované. Momentálne nie je k dispozícii Očakávaný vývoj trendu v budúcnosti, Identifikované oblasti, ktoré sú najzraniteľnejšie voči dôsledkom klimatických zmien a príčiny.

25. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 4

Opis odporúčania

Strana 121 - text o hospodárení s vodou navrhujeme presunúť do ŠC 5. Strana 140 - v zmysle pripomienok EK je potrebné doplniť informácie o realizovaných projektoch PRV, ktoré prispeli k zvýšeniu vodozádržnej kapacity na lesných pozemkoch – opatrenie 8 PRV SR 2014-2020. Strana 143 - odporúčame vložiť tabuľku pre kontextový ukazovateľ C.41 – hodnoty za poľnohospodárstvo a lesy min. 6 rokov, zdroj: pôvodné číslo kontextového ukazovateľa je 43: [Context indicators \(2014-19\) | European Commission \(europa.eu\)](#).

Uvedené slabé stránky nie sú odvodené u analýzy súčasnej situácie: i.) využíva sa vo veľkej miere príliš hlboká orba, ktorá uvoľňuje skleníkové plyny do ovzdušia, ii.) uvoľňovanie CO₂ z biomasy do ovzdušia pri horení. Rastliny absorbujú pri svojom raste CO₂ z atmosféry, avšak z dlhodobého hľadiska pri nedokonalom spaľovaní uniká opäť do ovzdušia, iii.) nízka účinnosť výroby elektriny z biomasy. Odporúčame skrátiť dlhý zoznam príležitostí a ohrození. Ako je uvedené v pripomienkach EK k SWOT, príležitosti a ohrozenia sú externé faktory, ktoré nevieme priamo riešiť cez SP SPP. Nemali by byť v príležitostiach uvedené aktivity/ intervencie, ktoré sa plánujú realizovať v rámci ŠC 4.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

26. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 5

Opis odporúčania

Str. 177 – navrhujeme doplniť tabuľku s údajmi o trende emisií amoniaku - samostatne zo zvierat a plodín. Str. 184 - v pripomienkach EK je požiadavka doplniť úroveň dusičnanov vo vodných útvaroch. Navrhujeme doplniť údaje o hodnotách dusičnanoch v sledovaných povodiach. Str. 184 - Uvedený text o ekologickom poľnohospodárstve navrhujeme presunúť do časti Pesticídy. Je to v súlade s toolkit. Prostredníctvom údajov o EP sa odpovedá na akcie, ktoré boli vykonané na zníženie spotreby pesticídov. Do výmery by mohli byť zahrnuté aj schémy AEKO. Str. 194 – k tejto časti navrhujem vytvoriť podnadpis – spotreba hnojív. Táto časť nepatrí do Spotreby pesticídov. Navrhujeme presunúť – vytvoriť časť „ovzdušie“ – vid. toolkit pre ŠC 5. Do časti

ovzdušia patrí: i. emisie amoniaku z poľnohospodárstva celkom a trend vývoja, samostatne vyčíslený amoniak za hosp. zvieratá a za plodiny, ii. spotreba organických a anorganických hnojív – dusík, iii.) emisie z tuhých častíc PM2.5.

Str. 202 – slabá stránka „vysoká zraniteľnosť voči suchu, kvôli nedostatočnému zavlažovaniu“ - v pripomienkach EK je uvedené, že zavlažovací systém nemusí byť adekvátne riešenie. Politika SPP v ŠC 5 je o znižovaní spotreby vody v poľnohospodárstve cez zmenu plodín, ktoré vyžadujú menej vody. Z toho dôvodu navrhujeme vymazať časť slabej stránky ... kvôli nedostatočnému zavlažovaniu.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

27. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 5

Opis odporúčania

Str. 203 - navrhujeme skrátiť zoznam príležitostí. Príležitosti sú externý faktor, ktorý nevieme cez SP SPP ovplyvniť. Toto je potrebné brať do úvahy pri formulácii jednotlivých príležitostí. V pripomienkach EK je uvedené, že uvedené príležitosti sú hlavne zoznamom potenciálnych opatrení alebo riešení, ktoré sa môžu aplikovať. Napr. možnosť čerpania fin. podpory..., príležitosť realizovať investície..., aplikácia moderných nízko emisných technológií., -- toto sú všetko už konkrétne aktivity, ktoré budú realizované v rámci ŠC 4/5/6. Skôr by sme odporučili formulovať príležitosti, ktoré vzniknú z riešenia slabých stránok v rámci ŠC 5, ako napr.

- Zvýšenie výmer poľnohospodárskej pôdy na ktorých sa hospodári udržateľným spôsobom
- Prepojenie ekonomickej a environmentálnej udržateľnosti poľnohospodárskej činnosti
- Zlepšenie riadenia obhospodarovania pôdy, ktoré prispeje k zlepšeniu kvality podzemnej vody a zníženiu úniku amoniaku do ovzdušia

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Autori SWOT nesúhlasia s odporúčaním.

28. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 6

Opis odporúčania

Str. 205 - navrhujeme doplniť Prioritný akčný rámec (PAF). V zmysle toolkit pre ŠC 6 je PAF kľúčovým referenčným bodom. Str. 205-234 - zmysle pripomienok EK je potrebné štruktúrovať celý text ŠC 6 podľa hlavných tém, ktoré sú uvedené v toolките (biodiverzita, ekosystémové služby, biotopy a krajina), doplniť ukazovatele Forest Europe o druhovom zložení drevín, obnove, prirodzenosti, introdukovaných drevínach, krajinnom modeli, ohrozených lesných druhoch, chránených lesoch – ako aj o škodách na lesoch, v zmysle toolkit pre ŠC 6 je potrebné uviesť aj Index vtáctva žijúceho v lesoch. Str. 233 Príležitosť - možnosť využitia agrolesníckych systémov pre zvýšenie diverzity krajiny uvedená v príležitostiach -v opise súčasného stavu pre ŠC 6 nie je agrolesníctvo spomenuté ani raz. Ako sa teda môže považovať za „Príležitosť“? Pri tom ale Agrolesníctvo môže mať pozitívny vplyv na biodiverzitu, napriek tomu nie je tento benefit ani raz spomenutý v opise súčasného stavu. Odporúčame doplniť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

29. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 7

Opis odporúčania

V SWOT analýze nie sú dostatočne popísané skúsenosti získané najmä z PRV 2014- 2020, kde viac než 2000 žiadateľov sa realizuje menej ako 500 projektov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Autori SWOT nedisponujú takýmito informáciami (ale PPA áno).

30. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 7

Opis odporúčania

Väčšina prvkov SWOT analýzy súvisí s pritiahnutím mladých ľudí do sektoru poľnohospodárstva, avšak v niektorých prvkoch nenachádzame relevantnú zmienku v textovej časti analýzy špecifického cieľa 7 (napr. „silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo s veľkým potenciálom pre rozvoj výroby produktov s pridanou hodnotou“). Iné zas nemajú dostatočnú „údajovú podporu“, pričom chýba argumentácia a dôveryhodné zdroje potvrdzujúce uvedené tvrdenia (napr. „špecifické pracovné prostredie na vidieku, bližší styk s prírodou môže lákať mladých ľudí k podnikaniu v poľnohospodárstve“).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované

31. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 8

Opis odporúčania

Časť udržateľné lesníctvo

Strana 398: Odporúča sa uviesť výmeru v ha, ktorú na lesnom pôdnom fonde zaberajú Chránené územia európskeho a národného významu.

Strana 400: Odporúča sa uviesť štruktúru vlastníctva lesov na Slovensku v percentách - najskôr rozdelenie na štátne a neštátne vlastníctvo a následne neštátne vlastníctvo rozdeliť na súkromné, spoločenstiev, obecné, cirkevné, atď.)

Strana 401: V predchádzajúcej časti str. 400 „Kvalita výrobných faktorov v lesnom hospodárstve“ sa uvádza, že Slovensko má hustotu dopravnej siete v lesoch na úrovni cca 20 m/ha čo je polovica v porovnaní s okolitými vyspelými štátmi, teda že táto hustota je na Slovensku nedostatočná. Ale v texte, na strane 401 na dvoch miestach, sa uvádza že „optimálna hustota lesných ciest na Slovensku“ má byť od 20 do 25 m/ha. Takže Slovensko „má“ alebo „nemá“ optimálnu hustotu lesnej dopravnej siete? Tieto texty treba zosúladiť.

Tabuľka 289: Táto tabuľka by mala byť zaradená do textu charakterizujúceho lesné hospodárstvo SR v súlade s Tool for SO8. Takýto text by mal byť zaradený na začiatku celej časti „Trvalo udržateľné lesné hospodárstvo“.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčania boli akceptované a zapracované

32. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 8

Opis odporúčania

SWOT nemá dostatočne spracovanú oblasť rozvoja podnikateľských aktivít na vidieku s orientáciou na zamestnanosť, vyššiu pridanú hodnotu prostredníctvom inovácií, podpory biohospodárstva, inteligentných riešení a silnej korelácie na oblasť AKIS. SWOT neobsahuje popis oblasti Inteligentného vidieka. Odporúčame dopracovať resp. zdôvodniť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované

33. Doplnenie analýzy SWOT – časť ŠC 9

Opis odporúčania

Tabuľka v toolkíte rozdeľuje SČ9 do nasledovných častí: i.) Trendy v dopyte po potravinách - v rámci ktorej chýbajú nasledovné informácie: trendy spotreby na obyvateľa (mliečne výrobky, ovocie a zelenina, mäso (rozdelené na spracované mäso, červené mäso a iné mäso), strukoviny, orechy a semená atď.). Chýbajú aj iné informácie, napr. spotreba ekologických potravín, predaj potravín cez krátke dodávateľské reťazce, trendy v spotrebe rastlinných proteínov, atď., ii.) Výživa - v rámci tejto časti chýbajú všetky požadované informácie, ako napr. Podiel ľudí s obezitou a nadváhou, atď., iii.) Dobré životné podmienky zvierat - zmysle odporúčaní EK, ktoré sa týkali skracovania chvostov ošípaných, odporúčame doplniť popis legislatívy a súčasného stavu v tejto oblasti, iv.) Antimikrobiálna rezistencia, v.) Pesticídy (údaje a opis je OK), vi.) Potravinový odpad a obaly.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie sa zobralo na vedomie.

Pripomienky k 21.12.2021

34. Doplnenie potrieb pre prierezový cieľ do kapitoly 2 SP

Opis odporúčania

Do časti 2.1 Hodnotenie potrieb a intervenčná stratégia doplniť potreby pre prierezový cieľ

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

35. Úprava zdôvodnenia potreby 4.1

Opis odporúčania

V opise potreby 4.1 „Prispôsobenie pôdohospodárstva na zmeny klímy a zmiernenie dôsledkov zmeny klímy“ je uvedené, že zmiernenie dôsledkov extrémov počasia sa má riešiť cez zvýšenie rozsahu zavlažovaných plôch budovaním nových a rekonštrukciou existujúcich zavlažovacích systémov. Navrhujeme uvedený opis prepracovať nakoľko nie je v súlade so zameraním jednotlivých špecifických cieľov SPP. Potreba zvýšiť retenčnú schopnosť krajiny a bilanciu spotreby vody na úrovni poľnohospodárskych podnikov spadá pod ŠC 5. Rozširovanie zavlažovacích plôch, ktoré vedú k zvýšeniu spotreby vody v poľnohospodárstve na úrovni poľnohospodárskeho podniku spadá pod ŠC 2.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované. Intervencie boli rozdelené do relevantných cieľov, opis bol upravený

36. Presun potreby 5.4

Opis odporúčania

Potreba 5.4: „Vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom za účelom stabilizácie územia“ nesúvisí priamo so ŠC 5 ale skôr so ŠC 2, preto je potrebné uvedenú potrebu spolu s opisom súčasného stavu a prvkov SWOT presunúť do ŠC 2.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. IPP: Neakceptované, potrebné aj v rámci ŠC 5 a aj v rámci ŠC 2, doplnenie pre ŠC 2 je možné zvážiť v rámci reakcie na MPK. NPPC VÚEPP: súhlasíme, nakoľko daná problematika úzko súvisí s obidvomi cieľmi ŠC5 aj ŠC2.

37. Doplnenie potreby pre hospodárenie s vodou

Opis odporúčania

Z analýzy SWOT vyplýva, že je potrebné zlepšiť manažment vody v krajine (zadržiavanie vody) ako aj účinnosť zavlažovacej siete, aby sa tým zlepšila vodná bilancia na úrovni poľnohospodárskeho podniku. Takýto typ potreby absentuje a navrhujeme je doplniť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie nebolo akceptované. Problematiku zadržiavania vody a vodozádržné opatrenia pokrýva potreba 4.1 a je riešená intervenciou „Investície do vodozádržných opatrení mimo fariem (73.12)“, ktorá podporí využívanie hydrozavlažovacích a zádržných zariadení vrátane malých vodných nádrží, resp. akumuláčnych nádrží na zadržiavanie vody v krajine apod., ako aj intervenciou „Investície do zvyšovania vodozádržnej funkcie lesa (73.13)“, ktorá rieši zvyšovanie vodozádržnej funkcie lesa a akumuláciu vody v lesnej krajine (potreba 4.7).

Na úrovni poľnohospodárskeho podniku je tento typ potreby riešený v úzkej súvislosti a previazanosti s pozemkovými úpravami v rámci potreby 5.4 Vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom za účelom stabilizácie územia, a preto je uvedená problematika už zahrnutá do budovania „Spoločných zariadení a opatrení - prvky zelenej a modrej infraštruktúry (73.18)“ a v rámci nich do vodohospodárskych opatrení.

38. Úprava zdôvodnenia potreby 6.1 a 6.4

Opis odporúčania

Potreba 6.1 „Zlepšiť stav biotopov a druhov s dôrazom na územiach sústavy Natura 2000 a na územiach s vysokou prírodnou hodnotou“ nie je dostatočne odvodená z informácií o stave biotopov a druhov z PAF.

Potreba 6.4 „Podporenie ochrany biodiverzity lesných ekosystémov“ sa nerieši navrhnutými intervenciami v rámci ŠC 6, pričom z pohľadu prioritizácie ide o potrebu s vysokou relevantnosťou.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

39. Úprava potreby 7.1 a 7.2

Opis odporúčania

Potreba 7.1 Starnutie poľnohospodárskych manažérov: generačná obnova a podpora udržania mladých poľnohospodárov v sektore je cieľ SPP. Starnutie nie je potreba ale v podstate je to len otázka formulácie. Táto potreba je všeobecná a v podstate pokrýva nasledujúce 3 potreby, ktoré sú špecifickejšie. Odporúčame zvážiť, či by nestačili nasledujúce 3 potreby (7.2 – 7.4), ktoré by naplnili cieľ generačnej obmeny

Pre potrebu 7.1 je stanovená veľmi vysoká relevantnosť. Vzhľadom na: i) priemer EÚ v oblasti generačnej výmeny, ii) reálne problémy s prístupom mladých k pôde, iii) nedostatočne analyzovaný záujem mladých o poľnohospodárstvo a iv) potenciálne alokované zdroje do opatrenia považujeme potrebu „len“ za vysoko relevantnú. Podľa názoru hodnotiteľa je potreba 7.2 „čiastočne“ riešená v CSP.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované. Potreby boli upravené, s názorom hodnotiteľa, že potreba 7.2 je „čiastočne riešená“ v CSP nesúhlasí IPP.

40. Úprava potreby 8.1 a 8.2

Opis odporúčania

Potrebu 8.1 Posilnenie podnikateľských aktivít na vidieku, považujeme v zmysle stanovenia priorít s vysokou relevantnosťou. Odporúčame zlúčiť s potrebou pre biohospodárstvo, kde naopak nevidíme dôvod na veľmi vysokú relevantnosť.

V rámci Potreby 8.1 je zmienka „SR potrebuje podporiť rozvoj infraštruktúry, dopravnej siete, vzdelanostnú a ekonomickú úroveň obyvateľstva, občiansku a technickú vybavenosť, počet zariadení pre voľný čas, školských zariadení a zariadení sociálnych a zdravotných služieb na vidieku“ len sekundárne relevantná pro potrebu 8.1. Patrí do 8.2.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

41. Úprava zdôvodnenia potreby 9.1 a 9.3

Opis odporúčania

Potreba 9.1 „Rozšírenie chovov zvierat s dobrými životnými podmienkami zvierat“ sa týka „rozšírenia“ chovov zvierat s dobrými životnými podmienkami zvierat. Analýza SWOT neposkytuje dostatočné odôvodnenie potreby „rozširovať“ DŽPZ. V opise súčasnej situácie chýbajú údaje o rozsahu aplikácie opatrenia M14 v súčasnosti – t.j. počty podporených zvierat podľa jednotlivých kategórií. Uvedenú potrebu je potrebné upraviť alebo doplniť analýzu SWOT, ktorá by podporila zadanú potrebu 9.1.

Pre odôvodnenie potreby č. 9.3 „Propagácia domácej poľnohospodárskej výroby vyznačujúcej sa osobitnými kvalitatívnymi vlastnosťami a pomoc poľnohospodárom prispôbovať svoju výrobu dopytu spotrebiteľov a trhovým signálom“ je potrebné doplniť do analýzy SWOT témy ako trendy v dopyte po potravinách a výživa (najmä informácie o podiele obyvateľstva s obezitou a nadváhou). Z týchto tém je potom možné odvodiť potrebu propagácie konzumácie zdravších, bezpečných a výživnejších potravín ako aj zvýšiť informovanosť spotrebiteľov o produktoch z podporených chovov DŽPZ. Potreba 9.3 je odvoditeľná z existujúcich prvkov SWOT (okrem slabých stránok), avšak je potrebné ešte doplniť opis súčasnej situácie o relevantné informácie. Z názvu potreby 9.3 navrhujeme vynechať slovo „domácej“ aby bolo možné potrebu riešiť v rámci SP SPP. Je potrebné sa sústrediť viac na propagáciu konzumácie zdravších, bezpečných a výživnejších potravín a nie propagáciu konkrétnych potravín.

Potreby 9.2 „Zníženie rizika pre zdravie obyvateľstva a zdravie zvierat plynúce z prítomnosti rezíduí pesticídov v potravinách a krmivách pre zvieratá“ a 9.3 Propagácia domácej poľnohospodárskej výroby vyznačujúcej sa osobitnými kvalitatívnymi vlastnosťami a pomoc poľnohospodárom prispôbovať svoju výrobu dopytu spotrebiteľov a trhovým signálom“ sa neriešia navrhnutými intervenciami v rámci ŠC 9, pričom z pohľadu prioritizácie ide o potreby s vysokou relevantnosťou.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované. Dostupné údaje o rozsahu aplikácie opatrenia M14 boli do SWOT analýzy doplnené. Tak isto boli do SWOT analýzy doplnené aj dostupné údaje týkajúce sa potreby 9.3. Potreba 9.3 je riešená intervenciou ekologické poľnohospodárstvo, vysvetlené v príslušnej kapitole ŠC9.

42. Doplnenie informácií do Intervenčnej stratégie – kapitola 2

Opis odporúčania

Doplniť bod 2.1.1.3 „Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP Strategic Plan Regulation that have been taken into account in the CAP plans' needs assessment for this specific objective“ pre ŠC 4, 5, 6 (číslovanie bodu podľa SFC: 2.1.S04.3/ 2.1.S05.6/ 2.1.S05.6). Uvedený bod nie je zahrnutý do kapitoly 2, je ho potrebné doplniť pre ŠC 4, 5, 6.

V bodoch bod 2.1.S0x.6 „Intervenčná stratégia“ uviesť „iba“ zoznam vybraných intervencií bez ich podrobných opisov. Opis intervencií je v kapitole 5, ide o duplicitu informácií. Zosúladiť názvy jednotlivých intervencií

s kapitolu 5. Opis intervencií. Doplniť opis logiky intervenčnej stratégie/ intervenčného mixu – ako budú vybrané intervencie spolu „pracovať“ a vytvárať príspevok ku každému špecifickému cieľu a riešeniu potrieb, vrátane opisu ako vybrané intervencie sú skombinované s inými relevantnými nástrojmi mimo SP SPP (napr. národné stratégie, národná legislatíva).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

43. Doplniť opis prepojenia intervencií na výsledkové ukazovatele

Opis odporúčania

bod 2.1.SOx.8 „výber ukazovateľov - Odôvodnenie výberu ukazovateľa alebo ukazovateľov výsledkov pre tento špecifický cieľ“ v rámci každého ŠC

Pre každý vybraný ukazovateľ výsledku je potrebné opísať vzťah medzi stanovenou cieľovou hodnotou (targets), potrebami a intervenčnej stratégie (zvolená kombinácia intervencií, ktorá prispieva k cieľovej hodnote). Opísať ako intervencie prispievajú ku stanovenej hodnote R., akým spôsobom bola hodnota príspevku odvodená od výstupu (ukazovateľ O) a ktorá potreba/potreby bude intervenciou riešená.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

44. Doplnenie informácií do kapitoly 3 - KONZISTENTNOSŤ STRATÉGIE A KOMPLEMENTARITY

Opis odporúčania

Štruktúru kapitoly upraviť v zmysle platnej SFC štruktúry.

Doplniť chýbajúci text pre body 3.1.3 „Explanation on how to achieve the greater overall contribution set out in Article 105.“ a 3.1.4 „Explanation of how the environmental and climate architecture of the CAP Strategic Plan is meant to contribute to already established long-term national targets set out in or deriving from the legislative instruments referred to in Annex XI“

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

45. Zosúladienie opisu v bode 4.4 Sieť SPP s kapitolou 8

Opis odporúčania

V časti 4.4 Sieť SPP sa uvádza, že „v rámci Slovenskej republiky bude Sieť SPP SR (ďalej len „Sieť“) v programovom období 2023-2027 nadväzovať na štruktúry vybudované v predchádzajúcich programových obdobiach (Národná sieť rozvoja vidieka SR), čo umožní plynulé pokračovanie prechodu medzi programovými obdobiami. Uvedený text nie je v súlade s inými časťami dokumentu, najmä vybudovaním Národného kompetenčného centra AKIS. Uvedené odporúčame dať do súladu.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

46. Úprava bodu 4.5 - Koordinácia, vymedzenie a komplementarity medzi EAFRD a inými fondmi Únie činnými vo vidieckych oblastiach

Opis odporúčania

V tejto časti odporúčame v rámci biohospodárstva podporu aktivít zameraných na výlučne biologický materiál, biomasu alebo na produkty a procesy založené na biologických produktoch (tzv. bio-based) čím sa odlišia od cirkulárnej ekonomiky.

Komplementarita a synergie v oblasti digitalizácie, prenosu znalostí, inovácií je potrebné lepšie dopracovať s ohľadom na kompetencie MIRRI, MŠVVŠ, MHSR a iných relevantných rezortov. Komplementarita a synergie v oblasti zamestnanosti je nedostatočne spracovaná. Odporúčame dopracovať.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a čiastočne spracované.

47. Doplnenie informácií z ex-ante posúdenia finančných nástrojov do SP

Opis odporúčania

Hodnotiteľ oceňuje a súhlasí so zapojením finančných nástrojov v rámci Strategického plánu SPP. Zároveň konštatuje, že v súčasnosti ešte nie je k dispozícii ex ante posúdenie finančných nástrojov a z uvedeného dôvodu nebolo možné zohľadniť všetky aspekty, ktoré budú v správe o posúdení. V súčasnom návrhu nie sú alokované zdroje v súlade s intervenciami, ktoré s finančnými nástrojmi zatiaľ nepočítajú.

Návrh neposkytuje dostatok informácií ohľadom kombinácie finančných nástrojov s grantmi, najmä z dôvodu prípravy všetkých relevantných procesov a nástrojov. Z uvedeného dôvodu aj napriek podpore finančných nástrojov je hodnotiteľ opatrný ohľadom rýchleho nástupu finančných nástrojov s významnou alokáciou. Hodnotiteľ odporúča v prvej fáze otestovať finančné nástroje na nižšej alokácii a v prípade bezproblémovej implementácie ju následne navýšiť. Prvotné zlyhanie by mohlo demotivovať žiadateľov a znížiť záujem o finančné nástroje na dlhšiu dobu. Taktiež mechanizmus na kombináciu grantov s revolvingovým typom úveru a garančnou časťou finančných nástrojov nie je v súčasnosti pripravený a otestovaný.

Na základe ex-ante posúdenia odporúčame dopracovať SWOT analýzu, ako aj časť Identifikácia potrieb a lepšie prepojiť uvedené dokumenty s Intervenčnou stratégiou. Dopracovať je potrebné analýzu trhu, investičných potrieb, zhodnotenie pridanej hodnoty, ale aj odhad dodatočných súkromných a verejných zdrojov. Chýba popis a zdôvodnenie výberu 2 produktov finančných nástrojov.

Využívanie finančných nástrojov si bude vyžadovať investovanie aj do vzdelávania a poradenstva na úrovni podnikov aj na úrovni verejnej správy, čo je dôležité zakomponovať aj do prierezového cieľa.

Následne bude nevyhnutné reálne nastaviť podmienky fungovania finančných nástrojov na Slovensku vrátane časového harmonogramu prác nevyhnutných k nastaveniu pravidiel, postupov a kompetencií v rámci SP SPP 2023-2027.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a čiastočne spracované, v štádiu riešenia

48. Úprava intervencie - Komplementárna podpora príjmu pre mladých poľnohospodárov

Opis odporúčania

V rámci intervencie je uvedený výsledkový ukazovateľ R.30. Žiadame ho nahradiť relevantným ukazovateľom R.36 Generačná obnova: počet mladých poľnohospodárov začínajúcich svoju činnosť s využitím podpory z SPP vrátane rozčlenenia podľa pohlavia

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

49. Úprava intervencie - Dobré životné podmienky zvierat – Pastevný chov

Opis odporúčania

Navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 4. Intervencia vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 4 prostredníctvom zníženia emisií v ŽV – ukazovateľ R.13 – v opise intervencie je uvedené „Chov zvierat na pasienku prispieva aj k ochrane klímy a zníženiu znečistenia ovzdušia z dôvodu separácie výkalov a moču“.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

50. Úprava intervencie - Ekologické poľnohospodárstvo

Opis odporúčania

Navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 4, 6 a 9. Intervencia 70.5.2 vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 4 prostredníctvom ukladania uhlíka v pôdach a biomase – ukazovateľ R.14, ŠC 5 prostredníctvom zachovania biotopov a druhov – ukazovateľ R.31, ŠC 9 prostredníctvom trvalo udržateľného a obmedzeného používania pesticídov – ukazovateľ R.24 a rozvoja ekologických produktov – ukazovateľ R.29.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

51. Úprava intervencie - Produktívne investície v poľnohospodárskych podnikoch

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* Navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 3, 4, 7 a 9. Intervencia 70.5.2 vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 3 prostredníctvom Investícií do odbytových miest/kanálov pre vlastné produkty prvovýroby a investícií v rámci horizontálnej spolupráce – ukazovateľ R.9, ŠC 4 prostredníctvom investícií (technologické a súvisiace stavebné investície) na energetickú transformáciu najmä vedľajších produktov z poľnohospodárstva a biologicky rozložiteľných odpadov a taktiež aj zariadenia na výrobu energie z iných obnoviteľných zdrojov s cieľom využitia všetkej vyprodukovanej energie vo vlastnom podniku – ukazovateľ R.15, ŠC 7 prostredníctvom investícií pre mladých farmárov (vyčlenená alokácia 85,6 mil. EUR z celkovej alokácie na túto intervenciu formou grantov aj finančných nástrojov) – ukazovateľ R.9, ŠC 9 prostredníctvom investícií, ktoré sa vzťahujú na produkty označením kvality – politiku kvality EÚ (chránené označenie pôvodu, chránené zemepisné označenie, zaručená tradičná špecialita,) a politiku kvality SR (Značka

kvality) a rozvoja ekologických produktov a investícií v ŽV, ktoré prispejú k zvýšeniu štandardov dobrých podmienok zvierat – ukazovateľ R.9. *Opis intervencie – kapitola 5:* navrhujeme doplniť ukazovateľ R.15.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

52. Úprava intervencie - Vertikálna spolupráca prvovýrobcov a spracovateľov

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 8. Intervencia vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 8 prostredníctvom investičnej podpory vidieckych podnikov – ukazovateľ R.39. *Opis intervencie – kapitola 5:* navrhujeme doplniť ukazovateľ R.9 (medzi oprávnených žiadateľov patria - fyzické a právnické osoby podnikajúce v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované, okrem doplnenia ukazovateľa R.9.

53. Úprava intervencie - Investície do rozšírenia kapacít v spracovateľských podnikoch

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 8. Intervencia vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 8 prostredníctvom investičnej podpory vidieckych podnikov – ukazovateľ R.39. *Opis intervencie – kapitola 5:* navrhujeme doplniť ukazovateľ R.9 (medzi oprávnených žiadateľov patria - fyzické a právnické osoby podnikajúce v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

54. Úprava intervencie - Investície v poľnohospodárskych podnikoch na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 5. Intervencia vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 5 prostredníctvom investičnej podpory do mechanizácie/technológií pre zapracovanie organických hnojív do pôdy: napr. linka na zapracovanie hnojovice (traktor, cisterna); technika na podpovrchové zapracovanie ako napr. injektáž; linka na zapracovanie hnoja (traktor, rozmetadlo, pluh na zaoranie, nakladač) – ukazovateľ R.26. *Opis intervencie – kapitola 5:* navrhujeme doplniť ukazovateľ R.26.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

55. Úprava intervencie - Produktívne investície do závlah a vodozádržné opatrenia

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 2. Intervencia vytvára priame a významné príspevky k: ŠC 2 prostredníctvom investičnej podpory do rozširovania závlah – ukazovateľ R.9. V zmysle dokumentu „5.3.4 Tool pre investície..“ - str. 8, by investície do zlepšenia existujúcich

zavlažovacích zariadení/infraštruktúry mali prispievať k ŠC 5. Investície do „nového zavlažovania“ by sa mali spájať so ŠC 2. V rámci ŠC 5 sa musí sledovať úspora spotreby vody na úrovni poľnohospodárskeho podniku. Čo sa týka stanovených cieľových úspor, tie by v zmysle dokumentu „5.3.4 Tool pre investície..“ - str. 16: „nie je vhodné požadovať potenciálnu úsporu iba 5 % tam, kde infraštruktúra a systémy na farme v súčasnosti fungujú veľmi zle, a preto je možné dosiahnuť veľké zvýšenie efektívnosti“. *Opis intervencie – kapitola 5:* navrhujeme doplniť ŠC 2, doplniť ukazovateľ R.9, v opise navrhujeme upraviť resp. vymazať vetu „Využívanie vody v poľnohospodárstve (najmä v rastlinnej výrobe ako intenzifikačného faktora) je vzhľadom k podnebiu nedostatočné a neustále klesá“. Je to v rozpore so ŠC 5. Obdobne navrhujeme upraviť resp. vymazať vetu „Dôvodom nízkeho využívania závlahového systému je nedostatok finančných prostriedkov poľnohospodárskych subjektov“.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo z časti akceptované a zapracované. Intervencia bola upravená v zmysle pripomienok EK.

56. Úprava intervencie - Neproduktívne investície do závlah a vodozadržných opatrení

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 4. Intervencia vytvára príspevky k: ŠC 4 – intervencia je naviazaná na potrebu č. 4.1, ktorá sa týka adaptačných opatrení vo vzťahu u klimatickej zмене. V rámci ŠC 5 nie je zadefinovaná potreba, ktorá by sa týkala zlepšenia manažmentu vody (úspory vody a zadržiavanie vody v krajine). Text v opise intervencie je nastavený pre ŠC 4. Umiestnenie intervencie v ŠC 5 vychádza z dokumentu „5.3.4 Tool pre investície..“ - str. 8. *Opis intervencie – kapitola 5:* doplniť ŠC 4. Navrhujeme skontrolovať, či uznateľné investície sú v súlade s dokumentom „5.3.4 Tool pre investície..“ - str. 14. „investície do veľkých zavlažovacích projektov, ako sú priehrady alebo primárne zavlažovacie siete, už nemusia byť oprávnené v rámci EPFRV v závislosti od definície „veľkej infraštruktúry“ členských štátov v ich strategických plánoch SPP“

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo z časti akceptované a zapracované. Intervencia bola upravená v zmysle pripomienok EK.

57. Úprava intervencie - Integrované projekty správnej praxe prírode blízkeho hospodárenia v lesoch (časť – neproduktívne investície)

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Bod - Súvisiace špecifické ciele* vymazať „prierezový cieľ a sekundárny príspevok ŠC 8“. V tomto bode sa uvádzajú iba primárne ŠC.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

58. Úprava intervencie - Komplexné pozemkové úpravy

Opis odporúčania

Navrhované zmeny: *Intervenčná stratégia – kapitola 2:* navrhujeme doplniť intervenciu aj do ŠC 2 a ŠC 8. Intervencia vytvára príspevky k: ŠC 2 prostredníctvom projektov pozemkových úprav (PPÚ). Tento typ operácie nevytvára priame príspevky k ŠC 5, z toho dôvodu je potrebné PPÚ evidovať v rámci ŠC 2. Ukazovateľ R.27 sa naviaže iba na časť intervencie, ktorá sa bude týkať investícií do zelenej a modrej infraštruktúry – vid' dokument tool: The link with Result indicator(s) can be established for the intervention as a whole, or for a part of the intervention if the intervention contains investment support with different targeting (although not

recommended). For example, a supported operation may not necessarily contribute to all result indicators selected for the intervention as a whole. ŠC 8 prostredníctvom investícií do poľných ciest. Tento typ operácie vytvára skôr negatívne príspevky k ŠC 5 (zaberanie poľ.pôdy pre výstavbu ciest). Opis intervencie – kapitola 5 navrhujeme doplniť ŠC 2 a ŠC 8, doplniť potrebu č. 8.1

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnené, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo z časti akceptované a zapracované. Odporúčanie bolo akceptované. Podľa pripomienky EK, aby sme mohli uznať, že intervencia má prínos s ŠC 4/5/6, tak musí celá prispievať k týmto cieľom. EK namietala hodnotu ukazovateľa R.27 s tým, že intervencie nemajú prínos k napĺňaniu tohto ukazovateľa. Preto je potrebné pristúpiť k tomu, že intervencia sa rozdelí na 3 intervencie podľa ŠC. Potom vystane problém s priradením R ukazovateľa pre projekty pozemkových úprav a pre projekty vybudovania poľných ciest, mostov, priepustov, priecestí a pod.

59. Úprava intervencie - Investície do biohospodárstva

Opis odporúčania

V rámci oblastí biohospodárstva je uvedená „cirkulárna ekonomika v oblasti spracovania produktov poľnohospodárstva a v lesom hospodárstve: zhodnotenie vedľajších produktov/odpadov na iné finálne výrobky, zhodnotenie vedľajších produktov/odpadov v rámci výrobného procesu podniku“.

Biohospodárstvo zahŕňa produkty, procesy a systémy založené na produkcii, spracovaní a kolobehu biologických materiálov (biomasy) aby nahrádzali fosílna palivá. Upozorňujeme, že pojem cirkulárna (obehová) ekonomika zahŕňa aj nebiologické suroviny a materiály, ktoré spadajú pod rezort životného prostredia. Odporúčame v celom dokumente využívať terminológiu biohospodárstvo alebo cirkulárne (obehové) biohospodárstvo a nie cirkulárna ekonomika.

V oblasti „investície do výroby produktov z biomasy, ktoré nahrádzajú plasty“ odporúčame zameniť „plasty“ za „produkty vyrobené z fosílnych palív“.

Oblasť „využívanie produktov z poľnohospodárstva a lesníctva pri výrobe chemických produktov“ odporúčame nahradiť textom: „využívanie biomasy z poľnohospodárstva a lesníctva pri výrobe produktov v iných odvetviach (napr. chemický, papierenský, farmaceutický, stavebný priemysel a iné)“.

V rámci bodovacích kritérií odporúčame pri slove surovina (v texte uvedené ako „opätovné využitie suroviny, recyklácia, využitie novej suroviny“) hovoriť o biologickú surovinu. Recyklácia iných surovín, resp. materiálov (napr. plastov, kovu, atď.) spadá pod cirkulárnu ekonomiku a tým pádom pod rezort Životného prostredia.

V časti 5.4.3.108 Informácie týkajúce sa posúdenia štátnej pomoci je uvedená suma EPFRV (€): 17 710 000 a Národné spolufinancovanie (€): 10 290 000, čo nie je v súlade s časťou intervenčnej stratégie časť 2.1.1.44 kde je uvedená alokácia 30 mil. eur.

V zmysle finančnej tabuľky sa očakáva podpora biohospodárstva až v roku 2027. Nakoľko ide o pilotné projekty v oblasti biohospodárstva odporúčame zaradiť ich financovanie najneskôr v roku 2025.

R.39 - Rozvíjanie vidieckeho hospodárstva: počet vidieckych podnikov, vrátane podnikov pôsobiach v biohospodárstve podporených z SPP je stanovený na 50 podnikov a 60 projektov. V tejto časti sa hodnoty ukazovateľa viažu iba na biohospodárstvo. Je potrebné zosúladiť a upraviť všetky intervencie a ostatné relevantné informácie, ktoré sú naviazané na ukazovateľ R39. Napr. ŠC 3 - Investície do rozšírenia kapacít v spracovateľských podnikoch, vertikálna spolupráca prvovýrobcov a spracovateľov, investície do biohospodárstva a LEADER.

V rámci intervencie podpora biohospodárstva sa očakávajú pilotné akcie v oblasti biohospodárstva a preto sa priemerná výška na investíciu 500 000 eur javí ako neprímerane vysoká. Chýba východzia analýza alebo zdôvodnenie pre stanovenie takejto hodnoty.

V texte sa spomína prepojenie na Stratégiu pre biohospodárstvo. Uvedte v akom štádiu je proces prípravy uvedenej stratégie?

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnené, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované. Podľa EK dochádza k duplicitě s intervenciou "rozšírenie kapacít v spracovateľských podnikoch", avšak práve tu sa opierame o "definíciu" použitú vo fiche pre indikátor pre biohospodárstvo, podľa ktorého aj výroba potravín spadá pod biohospodárstvo.

60. Úprava intervencie - Zlepšenie postupov obhospodarovania lesov s výmerou do 500ha (neproduktívne investície)

Opis odporúčania

Opis intervencie – kapitola 5 - navrhujeme doplniť potrebu 4.6.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo akceptované a zapracované.

61. Úprava intervencie – Získavanie a udržanie mladých poľnohospodárov

Opis odporúčania

V časti potreba, ktorú rieši intervencia odporúčame doplniť Potreby 7.2 a 7.3. Ukazovateľ R.36 - Generačná obnova: počet mladých poľnohospodárov začínajúcich podnikat' s podporou zo SPP v členení na mužov a ženy je stanovený na 673. Chýba zdôvodnenie ako bol uvedený ukazovateľ vypočítaný. Ide o počet mladých farmárov poberajúcich komplementárnu platbu a tých ktorí získajú grant v rámci ŠC 7 pri zamedzení duplikácií? Strategický plán (vrátane SWOT) nedostatočne využíva skúsenosti získané z predchádzajúcich období (najmä PRV 2014-2020), na základe ktorých by sa dal vyvodit' potenciál mladých farmárov so záujmom o poľnohospodárstvo a teda aj relevantný ukazovateľ.

V prípade využitia Slovenského pozemkového fondu na podporu nákupu pôdy pre mladých a/alebo začínajúcich farmárov, je potrebné lepšie vysvetliť ako a kedy bude mechanizmus fungovať.

V časti podmienky oprávnenosti sa uvádza „opis investície, ktorá sa zrealizuje na farme a ktorá musí byť vo výške min. 50% NFP, ...“. Podmienka 50% pomerne značne obmedzuje mladých farmárov v rozhodovaní. Bude RO akceptovať zaradenie do investície aj nákup základného stáda hospodárskych zvierat?

Ďalej sa uvádza, že "Podmienkou vyplatenia II. (poslednej) splátky podpory je správna realizácia podnikateľského plánu, ktorou sa rozumie zabezpečenie všetkých aktivít uvedených v podnikateľskom pláne". Zabezpečenie všetkých aktivít uvedených v podnikateľskom pláne sa zdá byť pomerne prísne najmä v sektore poľnohospodárstva. Uvedená podmienka znižuje ambicióznosť podnikateľských plánov mladých farmárov, ktorí pri takto stanovenej podmienke si budú podnikateľské plány nastavovať čo najjednoduchšie. Na plnenie podnikateľského plánu by sa malo prihliadať pragmaticky, s ohľadom na rôzne faktory.

Vo finančnej tabuľke s výstupom je potrebné upraviť ročnú alokáciu (znižit' na 50%) nakoľko mladí farmári budú v prvých rokoch dostávať iba prvú platbu.

SR nedefinovala pojem nového poľnohospodára, z čoho sa dá predpokladať, že sa v rámci SP nebude venovať novým poľnohospodárom (iným ako mladým). Napriek tomu v textoch sa občas vyskytuje terminológia nový farmár. Odporúčame patrične upraviť prípadne zosúladiť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Odporúčanie bolo čiastočne akceptované

62. Úprava intervencie - Spolupráca – LEADER

Opis odporúčania

Najväčším rizikom intervencie LEADER pre nové programové obdobie je jeho príprava a implementácia na základe skúsenosti s komplikovaným nastavovaním a realizáciou programu LEADER v súčasnom období. Je nevyhnutné jasne zdôvodniť ako bude systém fungovať, ako sa systém zjednoduší, a čo sa zmení, aby neprišlo

k podobnej situácii ako je v súčasnosti. V rámci Intervenčnej stratégie sa vôbec nespomína miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD). Odporúčame uviesť, či sa s CLLD v novom období počíta, ako, prípadne zdôvodniť prečo nie. Odporúčame doplniť aj potreby 8.1 a 8.2

V časti LEADER sa uvádza, že podľa ex post hodnotenia PRV 2007 – 2013 dosiahol program LEADER signifikantne lepšie výsledky ako podpora obcí. Čo však už neplatí pre 2014-2020. Analýza veľmi slabého rozbehu a pokroku implementácie LEADER úplne absentuje. V rámci intervencie LEADER sa uvažuje nad podporou modernizácie existujúcich zavlažovacích systémov za účelom šetrenia s vodou. Takéto investície si vyžadujú pomerne vysoké náklady a sú administratívne veľmi náročné najmä na potvrdenia v oblasti ŽP. Z uvedených dôvodov a nakoľko LEADER plánuje podporiť relatívne malé projekty je realizácia takýchto investícií prostredníctvom LEADER príliš ambiciózna a otázná. Ukazovateľ R.38 – Rozsah iniciatívy LEADER: podiel vidieckeho obyvateľstva, na ktoré sa vzťahujú stratégie miestneho rozvoja je stanovený na hodnotu 41%, 65 MAS a 2 000 000. Aj keď v PRV 2014-2020 LEADER zaznamenal veľa problémov a nenaplnili sa očakávania jeho výsledkov a dopadov, je potrebné vysvetliť stanovenie ukazovateľov a najmä zdôvodniť zníženie počtu MAS a počtu obyvateľov, ktorí majú prospech z tejto intervencie v období 2023-2027 v porovnaní s 2014-2020.

Sociálna inklúzia sa spomína iba v rámci podpory ľudských zdrojov a budovania kapacít. Z uvedeného dôvodu považujeme podporu sociálnej inklúzie v rámci SP nedostatočnú. Vzdelávanie, budovanie kapacít a podporu LZ odporúčame oddeliť od infraštruktúry. Text "Prístup k miestnemu rozvoju v rámci prístupu LEADER za mnohé roky preukázal svoju efektívnosť v rámci podpory rozvoja vidieckych oblastí a to v celom rozsahu zohľadňujúc multisektorové potreby endogénneho rozvoja vidieka prostredníctvom prístupu zdola - nahor,, je priamo z nariadenia a nie je úplne pravdivý. Je potrebné reagovať na situáciu a podmienky na Slovensku.

V opise sa uvádzajú niektoré obmedzenia (napr. minimálny počet obcí), ktoré môžu brániť prirodzenému vzniku menších MAS. V podmienkach oprávnenosti pre MAS sa uvádza vzorec na výpočet finančnej alokácie pre príslušnú MAS. Alokácia a výber MAS by mal závisieť najmä od kvality územnej stratégie a nie len od vzorca.

V dokumente chýba dôležitá oblasť rozširovania širokopásmového internetu na vidieku, resp. jednoznačné zdôvodnenie, že v rámci doplnkovosti medzi programami uvedenú tému plnohodnotne zabezpečí OP Slovensko v rámci Národného plánu širokopásmového pripojenia. Návrh Strategického plánu neuvádza ani intervencie súvisiace s rozvojom inteligentného vidieka vrátane prípravy a realizácie stratégií pre inteligentný vidiek (tzv. Smart Villages).

Dokument nedostatočne reflektuje na problémy v oblasti sociálnej inklúzie a na ňu nadväzujúce sociálne služby na vidieku prepojené na poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane samotného sociálneho poľnohospodárstva.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované

63. Úprava intervencie - Operačné skupiny Európskeho inovačného partnerstva

Opis odporúčania

Do uvedenej intervencie doplniť ukazovateľ R.28 Environmentálna alebo klimatická výkonnosť prostredníctvom vedomostí a inovácie: počet osôb využívajúcich poradenstvo, odbornú prípravu, výmenu vedomostí alebo zúčastňujúcich sa v operačných skupinách európskeho partnerstva v oblasti inovácií (EIP), ktoré sú podporované z SPP v súvislosti s environmentálnou alebo klimatickou výkonnosťou. V texte je uvedené „Jednotkové náklady pre vybrané druhy neinvestičných výdavkov: Osobné náklady vo výške 25 €/hod za odbornú prácu v pozícii výskumníka, poradcu“. Odporúčame doplniť výdavky aj pre farmára alebo lesníka, prípadne iného aktéra, ktorý sa venuje projektu nad rámec svojich každodenných povinností. Odporúčame uviesť či SR bude podporovať aj zakladanie OS, nakoľko v tomto období sa zakladanie OS nepodporuje. 2-fázová realizácia projektov EIP OS v PRV 2014-2020 nebola správne pochopená a spôsobuje zbytočné predlžovanie hodnotiaceho procesu. V zmysle nariadenia je v prvej fáze možná podpora zakladania OS a v druhej fáze realizácia projektov (vrátane investícií). U nás je 2-fázové hodnotenie a nie realizácia projektov OS. Prvá fáza je hodnotenie zámeru a druhá fáza je administratívne hodnotenie projektu. Je potrebné sa poučiť z chýb z tohto PRV.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované

64. Úprava intervencie - Prenos inovácií a poznatkov formou vzdelávania

Opis odporúčania

V rámci zoznamu výberových kritérií prostredníctvom, z ktorých sa vyberú vzdelávacie alebo demonštračné aktivity, je potrebné zohľadniť aj keď bude žiadateľom farmár.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Neakceptované

65. Úprava kapitoly 8 – bod 8.1 Modernizácia: AKIS a digitálne technológie

Opis odporúčania

Z dôvodu nejasných a v minulosti neexistujúcich a neustále sa meniacich kompetencií ohľadom riadenia inovácií, vedy, výskumu a poradenstva (AKIS) na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR je analýza a opis prierezového cieľa veľmi všeobecná a nedostatočne spracovaná. Aj napriek tomu, že čiastočne obsahuje všetky dôležité prvky systému AKIS, nepôsobí ucelene a neposkytuje jasný obraz, ako jednotlivé časti systému AKIS na Slovensku v súčasnosti fungujú a ako sa bude AKIS v blízkej budúcnosti vyvíjať. Jedným z dôvodov je aj nedostatočné pravidelné monitorovanie predchádzajúceho vývoja implementácie relevantných opatrení a ich vyhodnocovania vlastnými kapacitami. V tejto súvislosti je možné konštatovať, že Riadiaci orgán nedostatočne využíva vlastné kapacity a technickú pomoc na lepšie nastavenie jednotlivých opatrení. Pod nedostatočnú kvalitu dokumentu sa podpísala aj oneskorená a podcenená príprava budovania AKIS.

V súčasnosti stále nie je jednoznačné, kto je zodpovedný za prípravu a budovanie systému AKIS.

Popis súčasného stavu je pomerne všeobecný. Chýbajú konkrétne a praktické popisy jednotlivých častí AKIS (napr. poradenstvo, celoživotné vzdelávanie, demonštračné aktivity, atď.), ktoré by identifikovali funkčné časti ale aj medzery/problémy v uvedených systémoch, na základe ktorých by sa AKIS mohol budovať resp. zlepšovať. Dokument nedostatočne opisuje súčasné fungujúce časti systému (aj keď fragmentované a bez prepojenia) vrátane dobrých príkladov z praxe, ktoré by mohli slúžiť ako príklad na posilnenie existujúcich funkčných častí systému. (viď pripomienky ku SWOT spracované v predchádzajúcich správach)

Tvorba časti prierezového cieľa postráda diskusiu so širšou odbornou verejnosťou, ktorá by pomohla identifikovať skutočné nedostatky súčasného systému a priniesla by aj alternatívne názory a riešenia na uvedené problémy. Odporúčame poskytnúť hodnotiteľovi záznamy z uskutočnených rokovaní s partnermi rámci pracovnej skupiny pre AKIS.

Dokument nedostatočne využíva skúsenosti z minulých období tzv. „lessons learnt“ na zlepšenie menej funkčných oblastí v oblasti AKIS.

V dokumente absentuje návrh riešenia ako sa uvedené nástroje prepoja, alebo ako ich bude môcť využívať poľnohospodár, resp. aké synergické efekty budú vznikať pre farmárov.

Vítame vybudovanie digitálnej platformy AKIS, ktorú však nepovažujeme za potrebu a ani za intervenciu. Je to dôležitý nástroj na dosiahnutie cieľov AKISu.

V súčasnosti nie je platforma AKIS v dokumentoch dostatočne popísaná (vrátane funkcií, vzájomných vzťahov, časového harmonogramu budovania, atď.). Nepripravenosť digitálnej platformy AKIS a významná závislosť implementácie relevantných intervencií na jej existencii a funkčnosti vytvára vysoké riziko na oneskorenú implementáciu intervencií zameraných na inovácie (EIP, vzdelávanie poradenstvo, atď.). Je nevyhnutné zabezpečiť, aby fungoval AKIS systém aj bez platformy, pričom platforma sa môže postupne paralelne vytvárať.

V rámci AKIS nie je jednoznačne popísané ako bude systém prepojený na medzinárodnú spoluprácu prostredníctvom: SPP siete, projektov programu HORIZONT Európa vrátane zapájania sa do tematických sietí,

partnerských projektov (tzv. multi-aktor prístup vrátane cezhraničnej spolupráce operačných skupín), do projektov na podporu inovatívnych poradenských činností, výmeny skúseností a poznatkov v rámci európskej siete demonštračných fariem, živých laboratórií, inovačných „hubov“ vrátane digitálnych, a iných nástrojov určených priamo pre pôdohospodárstvo.

Digitalizácia

Na Slovensku chýba Stratégia pre digitalizáciu v oblasti pôdohospodárstva, ktorá by výrazne pomohla pri príprave a realizácii SP SPP. Odporúčame začať s jej prípravou čo najskôr, pričom financovaná môže byť z technickej pomoci. Okrem iného, digitalizácia súvisí aj s povinnosťou využívať Farm Sustainability Tool (FaST) v digitálnej aplikácii od roku 2025.

V rámci SWOT analýzy a návrhu SP sa vo viacerých častiach uvádza, že AKIS sa bude budovať na existujúcich funkčných častiach systému (napr. silnou stránkou je fungovanie NSRV) avšak z popisu jasne vyplýva budovanie úplne nového systému na základe Národného kompetenčného centra so štátnymi regionálnymi jednotkami. Je nevyhnutné jasne popísať (aj na základe analýzy SWOT), existujúce funkčné systémy, ich úlohy, zapájanie nových prvkov do systému AKIS a ich vzájomné prepojenie nielen v rámci MPRV SR a jeho organizácií ale najmä smerom k poľnohospodárom, lesníkom ale aj výskumným a akademickým organizáciám, poradcom a neziskovému sektoru.

Z popisu nie je úplne zrejmý ani rozdiel medzi Národným kompetenčným centrom a Inovačno-transferovým centrom vrátane jasných kompetencií, úloh a vzájomného prepojenia. Taktiež odporúčame lepšie popísať ako bude Národné kompetenčné centrum zabezpečovať terénne poradenstvo a manažovať poradcov. V dokumente sa neuvádza úloha Agroinštitútu š.p. v novom období, ktorý je v súčasnosti zodpovedný za registráciu poradcov a ich vzdelávanie.

V niektorých častiach sa prekrývajú aj kompetencie Inovačno-transferového centra s kompetenciami jasne stanovenými nariadením EK pre Národnú Sieť SPP (napr. šírenie povedomia o akciách).

V časti 8.1.4 sa uvádza, že „Projekty vysoko hodnotené v rámci komunitárnych programov LIFE a Horizont Európa nebudú musieť prejsť odborným výberom“.

Upozorňujeme, že by nemalo ísť o projekty ale o žiadateľov. Projekty v rámci HE s najväčšou pravdepodobnosťou nebudú realizovateľné len na úrovni SR (okrem EIC - tam je to úplne v poriadku). Naopak, žiadatelia aktívni a úspešní v EU programoch by mali mať výhodu podpory aj v rámci SP SPP.

V časti 8.1.6 sa uvádza „Stratégia digitálnej transformácie označuje za hrozbu práve prehlbovanie regionálnych rozdielov vo vzťahu k pripravenosti ľudského kapitálu na digitálnu transformáciu“, pričom identifikovanú hrozbu žiadna intervencia jednoznačne nerieši.

V texte sa uvádza, že „Vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi z pohľadu IT zručností žiadateľov v procese podávania žiadostí bude vychádzať z overených skúsenosti z predchádzajúceho obdobia, ...“. Z pohľadu PPA je to významná služba pre žiadateľov avšak nemá vplyv na znižovanie regionálnych rozdielov. Odporúčame zvážiť presunúť do relevantnejšej časti

Ďalej sa konštatuje, že „Cieľom digitalizácie PPA je kompletne digitálne podávanie žiadostí pre celú agendu PPA ...“. Napriek nevyhnutnosti digitalizácie PPA, ktorú hodnotiteľ oceňuje, z dôvodu možnej nedostatočnej pripravenosti takejto digitalizácie to môže spôsobiť komplikácie a zdržania najmä v počítačových fázach implementácie SP SPP. Odporúčame vsunúť časový a/alebo akčný plán digitalizácie PPA.

V texte sa uvádza, že „Rozdiely budú odbúravané aj zriadením odborných informačných centier, ku ktorým budú mať prístup všetci (aj potenciálni) žiadatelia“. Z uvedeného nie je zrejmé, či budú vznikáť ďalšie centrá alebo budú súčasťou AKISu?

V časti „Zjednodušenie dizajnu intervencií“ sa uvádza zjednodušenie procesu administrovania intervencie LEADER. Vzhľadom na súčasné problémy s implementáciou prístupu LEADER je nevyhnutné popísať ako a kedy sa zavedú konkrétne zjednodušenia pre LEADER s cieľom zabrániť opakovaniu súčasnej situácie.

Čo sa týka „Integrovaných technológií na farme“ v texte sa uvádza, že „pre farmárov sa v súčasnosti zavádza nástroj udržateľnosti poľnohospodárskeho podniku pre živiny FaST“. Odporúčame uviesť časový harmonogram zavádzania systému FaST a odkedy bude systém plne funkčný pre farmárov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované, vyžaduje si ďalšiu diskusiu

Nové pripomienky vyplývajúce zo Záverečnej správy k 18.01.2022

66. Úprava potreby 4.7

Opis odporúčania

Potreba 4.7 Zvyšovanie vodozadržnej funkcie lesa a akumulácia vody v lesnej krajine: problémové je prepojenie medzi Opisom súčasnej situácie a SWOT analýzou, nebola definovaná žiadna slabá stránka, ktorá by sa týkala problematiky zadržiavania vody v lesoch. V opise nie sú uvedené informácie o vodozadržnej funkcii v lesoch.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

67. Lepšie zdôvodnenie pre potrebu 5.2

Opis odporúčania

Potreba 5.2: Zabránenie rizika prieniku pesticídov do vody, vypracovanie systému minimalizácie vstupov chemických prípravkov do poľnohospodárskej produkcie: chýba nadväznosť na opis súčasného stavu, chýbajú údaje o obsahu pesticídov v podzemnej a povrchovej vode v analýze SWOT, z ktorých by sa dalo lepšie odvodiť potrebu 5.2

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

68. Stanovenie cieľových hodnôt pre R.10, R.11 a R.35

Opis odporúčania

Cieľové hodnoty a čiastkové ciele pre výsledkové ukazovatele R.10 a R.11 nie sú v SP stanovené.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

69. Kvantifikácia očakávaných príspevkov sektorových intervencií k cieľovej hodnote R.9

Opis odporúčania

Príspevok k R.9 nie je za sektorové intervencie kvantifikovaný v SP.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

70. Kvantifikácia očakávaných príspevkov sektorových intervencií k cieľovej hodnote R.16, R.17, R.26

Opis odporúčania

K ŠC 4 prispejú aj sektorové intervencie v sektore ovocia a zelenina, zemiakov a mlieka. Intervencie by mali prispieť k výsledkovému ukazovateľu R.16 a R.26, príspevky nie sú kvantifikované. K ŠC 5 prispejú aj sektorové

intervencie v sektore ovocie a zelenina, vinogradov. Intervencie by mali prispieť k výsledkovému ukazovateľu R.17, príspevky nie sú kvantifikované.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

71. Doplnenie sektorových intervencií do intervenčnej stratégie pre ŠC 4, ŠC 5 a ŠC 9

Opis odporúčania

V intervenčnej stratégii ŠC 4 v kapitole 2 nie sú zahrnuté vybrané sektorové intervencie v sektore ovocia a zelenina, zemiakov a mlieka. V intervenčnej stratégii ŠC 5 v kapitole 2 nie sú uvedené sektorové intervencie v sektore ovocie a zelenina, vinogradov. V intervenčnej stratégii ŠC 9 v kapitole 2 nie sú uvedené v sektore ovocie a zelenina, včelárstva, mlieka.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

72. Doplnenie národných cieľových hodnôt pre ciele Európskej zelenej dohody

Opis odporúčania

V opise zatiaľ absentujú národné cieľové hodnoty na dopadovej úrovni vo vzťahu k spotrebe pesticídov, straty živín, rozsahu ekologického poľnohospodárstva a krajinných prvkov. Z toho dôvodu nie je možné zhodnotiť vzťah medzi programovanou vyššou ambíciou SP SPP a plánovanými národnými cieľovými hodnotami pre ciele Zelenej dohody.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

73. Zlepšiť odôvodnenie potrieb

Opis odporúčania

Väčšina cieľových hodnôt výsledkových ukazovateľov je opodstatnená vzhľadom na identifikované potreby, ktoré sú prepojené na jednotlivé výsledkové ukazovatele. Na druhej strane je potrebné uviesť, že zdôvodnenia potrieb sú vo viacerých prípadoch skôr opisom plánovaných intervencií, než skutočným zdôvodnením. Odporúčame zlepšiť viaceré odôvodnenia potrieb aby boli cieľové hodnoty výsledkových ukazovateľom lepšie zdôvodniteľné. Nedostatočné odôvodnenie cieľových hodnôt od identifikovaných potrieb bol zaznamenaný pre výsledkové ukazovatele R.1, R.2, R.16, R.24, R.34. Okrem toho boli identifikované nasledovné výsledkové ukazovatele, ktoré nie je možné prepojiť na identifikované potreby SP: R.20, R.23, R.25, R.26, R.28, R.37.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

74. Kauzálny vzťah od vstupov, výstupov až po cieľové hodnoty výsledkov

Opis odporúčania

Cieľové hodnoty výsledkových ukazovateľov boli vypočítané z očakávaných vstupov a výstupov, preto existuje priamy kauzálny vzťah medzi vstupmi, výstupmi a cieľovými hodnotami. Pre prevažnú väčšinu výsledkových ukazovateľov nie sú uvedené v kapitole 2 SP informácie o očakávaných príspevkoch programovaných intervencií

k jednotlivým výsledkovým ukazovateľom. Výpočet nie je zdôvodnený, chýbajú informácie pre verifikáciu. Poskytnuté odôvodnenie cieľových hodnôt nezohľadňuje kritické faktory a musí byť v súlade s Identifikáciou potrieb. Z toho dôvodu odporúčame doplniť tieto informácie.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

75. Doplniť R.23, R.28, R.35 a R.37 do intervenčnej stratégie SP

Opis odporúčania

Výsledkové ukazovatele R.23, R.28, R.35 a R.37 boli použité v opise intervencií ale neboli zahrnuté do opisu intervenčnej stratégie SP v kapitole 2.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

76. Prehodnotenie prioritizácie potrieb

Opis odporúčania

Z pohľadu riešenia potrieb bol identifikovaný nesúlad medzi alokáciami rozpočtových prostriedkov a prioritizovanými potrebami. Alokácia rozpočtových zdrojov na každú intervenciu je kvalitatívne stručne zdôvodnená v intervenčnej stratégii ale nie je úplne v súlade s prioritizáciou potrieb. Najvýraznejší rozpor medzi prioritizáciou a alokáciou zdrojov je u potrieb 3.1 (80 mil. €), 6.1 (133 mil. €), 6.3 (575 mil. €) a 8.1 (150 mil. €), ktoré boli označené za potreby so strednou významnosťou ale z pohľadu alokácií finančných prostriedkov ide o dôležitejšie potreby. Opačný nesúlad existuje medzi potrebami s vysokou relevanciou a ich príslušnými alokáciami 3.2 (25 mil. €), 4.4 (19 mil. €), 4.5 (25 mil. €), 4.7 (7 mil. €), 9.3 (0,27 mil. €). Vyššie alokácie pre uvedené potreby so strednou významnosťou považuje hodnotiteľ za správne, pretože vyplývajú zo SWOT (napr. potreby 6.1 a 6.3 sú naviazané na PAF). Takisto nižšie alokácie na uvedené potreby s vysokou významnosťou vyplývajú zo SWOT. Z uvedeného vyplýva, že je potrebné prehodnotiť prioritizáciu indetifikovaných potrieb aby lepšie zohľadnila súčasný stav popisovaný v analýze SWOT.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

77. Doplnenie odôvodnenia alokácií rozpočtových prostriedkov pre ŠC o analýzu rizika navrhovaných intervencií

Opis odporúčania

Opodstatnenie ako boli rozpočtové prostriedky pridelené na plánované intervencie je vysvetlené v rámci každého špecifického cieľa SPP. Zohľadnené boli rôzne typy sektorov, územia a príjemcov. Úloha posilnenej kondicionality sa zohľadnila pri návrhu intervencií a ich pridelení finančných prostriedkov. V SP nie je uvedená analýza rizika implementácie navrhovaných intervencií (dopyt, absorpčná kapacita, dokončenie projektov atď.).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

78. Úprava vybraných čiastkových cieľov – R.14, R.19, R.24, R.29, R.31, R.43, R.44

Opis odporúčania

Pre väčšinu čiastkových cieľov výsledkových ukazovateľov nebola použitá tzv. nábehová krivka, t.j. vychádza sa z predpokladu, že o plánované operácie bude 100 % záujem už v prvom roku implementácie SP. Ide najmä o výsledkové ukazovatele, ktoré vyjadrujú podiel využívanej poľnohospodárskej plochy (UAA) v rámci podporovaných záväzkov, ako napr. R.14, R. 19, R.24, R.29, R.31, alebo podiel DJ - R.43, R.44. Na základe skúseností z minulého programovacieho obdobia je možné predpokladať postupné zvyšovanie záujmu žiadateľov v intervenciách ako AEKO – šetrné hospodárenie na pôde, AEKO – Precízne hnojenie na ornej pôde, Zlepšenie životných podmienok zvierat a Celofarmová eko-schéma. Z uvedeného dôvodu navrhujeme upraviť hodnoty čiastkových cieľov aby reflektovali na postupný očakávaný nábeh čerpania v rámci relevantných intervencií.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

79. Doplnenie zdôvodnenie hodnôt čiastkových cieľov do kapitoly 2 SP

Opis odporúčania

Jednotlivé hodnoty čiastkových cieľov nie sú v SP zdôvodnené, zdôvodnenia je potrebné doplniť do kapitoly 2 – Výber ukazovateľov výsledku – Odôvodnenie cieľov a čiastkových cieľov. Zo sumárnej tabuľky v bode 2.1.1.57 vyplýva, že pri kvantifikácii cieľových hodnôt pre projektové typy výsledkových ukazovateľov (R.1, R.2, R.9, R.18) boli zohľadnené skúsenosti z minulého obdobia, alokácia prostriedkov pre projektové opatrenia v rámci prechodného obdobia, administratívna kapacita PPA. Na druhej strane je potrebné i na základe skúseností z implementácie opatrení M1 a M2 venovať zvýšenú pozornosť na zrýchlenie implementácie intervencií, ktoré prispievajú k výsledkovým ukazovateľom R.1 a R.2. Ich hodnoty sú pre prvé roky nulové.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

80. Doplniť informácie do bodu 2.3.3 SP

Opis odporúčania

V SP chýbajú informácie v rámci bodu 2.3.3 „Súlad s cieľmi Únie na rok 2030 stanovenými v stratégii „Z farmy na stôl“ a „Biodiverzita EÚ do roku 2030“ a príspevok k nim“, ktoré je potrebné doplniť. Čiastkové ciele pre výsledkové ukazovatele súvisiace so špecifickými cieľmi v oblasti životného prostredia a klímy musia zohľadňovať environmentálnu a klimatickú architektúru SP a už stanovené dlhodobé národné ciele, ako sú stanovené v nástrojoch uvedených v prílohe XIII nariadenia EÚ o SP SPP (viď. odpoveď na HO 2.2).

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

81. Pripomienka k strategickému riadeniu ŠC 8

Opis odporúčania

V oblasti rozvoja vidieka sa strategický plán neopiera o žiaden národný strategický dokument. Z pohľadu tvorby politiky rozvoja vidieka absentuje na MPRV SR kompetentné oddelenie/odbor, ktorý by sa komplexne venoval politike rozvoja vidieka. Odporúčame vytvoriť nový resp. posilniť relevantný existujúci odbor/oddelenie v oblasti rozvoja vidieka a následne ho doplniť o relevantných odborníkov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

82. Odporúčanie k zavedeniu participatívneho prístupu

Opis odporúčania

Odporúčame na ministerstve vytvoriť systém tvorby stratégií v spolupráci s odbornou verejnosťou. Zároveň je nevyhnutné vyškoliť pracovníkov zodpovedných za riadenie politik v oblasti zapájania verejnosti do rozhodovacích procesov participatívnym spôsobom.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

83. Posilnenie tvorby malých pracovných skupín

Opis odporúčania

Odporúčame využívanie menších tematických pracovných skupín so zapojením odbornej verejnosti riadených facilitátorom alebo integrátorom pre rôzne oblasti ako napr. životné prostredie a klíma (špecifické ciele 4 až 6), lesy, AKIS, rozvoj vidieka, podpora generačnej výmeny, atď.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

84. Využívanie externých zdrojov informácií

Opis odporúčania

Odporúčame zlepšiť prístup k relevantným údajom a informáciám (napr. z iných rezortov) ale aj k podporným štúdiám, analýzám a stratégiám, ktoré exaktne podporia proces tvorby SP.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

85. Prierezový cieľ – koherencia s Horizont Európa

Opis odporúčania

V oblasti vonkajšej koherencie je potrebné doplniť synergie medzi prierezovým cieľom a programom Horizont Európa, komplementaritu medzi OP Slovensko a SP v oblasti prístupu k širokopásmovému internetu vo vidieckych oblastiach, územnému rozvoju a sociálnej inklúzii vrátane marginalizovaných rómskych komunit a biohospodárstvo a obehové hospodárstvo.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

V štádiu riešenia

86. Koordinácia a zjednodušovanie

Opis odporúčania

Odporúčame zaviesť systém plánovania celého programového a projektového cyklu s ohľadom na interné kapacity, finančné zdroje, potreby žiadateľov a v neposlednom rade na časový horizont. Zároveň odporúčame zapojiť odbornú verejnosť do prípravy výziev a zlepšiť komunikáciu so žiadateľmi prostredníctvom Siete SPP.

Je nevyhnutné, zlepšiť vzájomnú spoluprácu, koordináciu a komunikáciu medzi RO, PPA a inými účastníkmi tvorby programu (napr. jednotlivé sekcie v rámci MPRV SR, NPPC, atď.) s cieľom zrýchlenia, zjednodušenia a celkového zlepšenia tvorby ale aj implementácie programu.

Taktiež odporúčame sa zamyslieť nad zmenou filozofie prístupu PPA k žiadateľom. Nakoľko život projektov, nie je možné vtiesnať len do zákonov a usmernení, je potrebné po kvalitnej príprave výzvy a po transparentnom a objektívnom výbere najkvalitnejších projektov, zabezpečiť dostatočnú flexibilitu a podporu schválených projektov pri samotnej realizácii, na strane projektových manažérov PPA. Výsledkovo-orientovaná politika znamená sa zamerať na výsledok projektu a nie konkrétnu nákladovú položku. Dôležitý je výsledok a dopad projektu, ktorý pomáha pri rozvoji vidieka prostredníctvom vytvárania pracovných príležitostí, budovaní infraštruktúry a teda zlepšovaní kvality života, ale aj vytváraním pridanej hodnoty miestnych poľnohospodárskych produktov, ktoré zabezpečujú lepšie zdravie občanom a celej spoločnosti.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

V štádiu riešenia

87. Noví podnikatelia

Opis odporúčania

SWOT by mala analyzovať aj ostatné skupiny vidieckeho podnikania a uviesť či sa bude venovať aj podpore nových poľnohospodárov, diverzifikácii poľnohospodárov na nepoľnohospodárske činnosti a zakladaniu podnikov s nepoľnohospodárskymi činnosťami. V prípade, ak sa Strategický plán nebude venovať niektorým oblastiam, je potrebné to zdôvodniť. Naopak, ak sa Strategický plán bude venovať niektorým z uvedených oblastí v rámci iného špecifického cieľa je potrebné to uviesť. Z intervenčnej stratégie v rámci ŠC 8 (časť LEADER) vyplýva podpora diverzifikácie príjmov poľnohospodárskych domácností na nepoľnohospodárske činnosti a podpora pri zakladaní podnikov s nepoľnohospodárskymi činnosťami vo vidieckych oblastiach. Uvedené skutočnosti je potrebné zosúladiť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

88. ŠC 7 - Prístup k pôde

Opis odporúčania

Lepší popis fungovania mechanizmu prenájmu a predaja pôdy mladým farmárom v rámci SPF, a jeho reálne využitie v tomto období by mohlo mať veľmi významný vplyv na naplnenie uvedeného cieľa z pohľadu prístupu mladých k pôde.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

89. Odborné vzdelávanie mladých

Opis odporúčania

V SWOT analýze absentujú a nie sú využité skúsenosti z minulých období PRV, vrátane ich hodnotení, pričom ide najmä o aktivity v oblasti vzdelávania mladých farmárov, ktoré môžu byť pomerne významnou a silnou stránkou ŠC 7.

Súčasný PRV a skúsenosti z jeho implementácie je možné využiť aj na vyhodnotenie vzdelávania mladých farmárov, ktoré bolo pomerne významne podporené. Výsledky z výziev, hodnotiaceho procesu, ale aj samotnej implementácie vzdelávacích projektov sú vynikajúcim zdrojom informácií na identifikáciu silných a slabých stránok a ich posilňovanie resp. odstraňovanie.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

90. Komunikácia s aktérmi rozvoja vidieka

Opis odporúčania

Pri tvorbe SWOT v oblasti rozvoja vidieka chýbala komunikácia a diskusia s vidieckymi aktérmi (okrem MAS). Zároveň sa nedostatočne využívajú externé zdroje informácií ako štúdie, analýzy vrátane diplomových a dizertačných prác, účasť na relevantných konferenciách, správy z rôznych aj medzinárodných projektov, ktorých sa zástupcovia vidieka zúčastňujú. Práve užšia spolupráca a komunikácia s verejnosťou, by prispela k vyššej kvalite a pridanej hodnote SP. Na MPRV resp. VÚEPP chýba prehľad o takýchto aktivitách a udalostiach. Riešením pre tento problém by v budúcnosti mal byť práve AKIS.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

91. Podnikateľské prostredie na vidieku

Opis odporúčania

SWOT nemá dostatočne spracovanú oblasť rozvoja podnikateľských aktivít na vidieku s orientáciou na zamestnanosť, vyššiu pridanú hodnotu prostredníctvom inovácií, podpory biohospodárstva, inteligentných riešení a silnej korelácie na oblasť AKIS. SWOT neobsahuje popis oblasti Inteligentného vidieka. Odporúčame dopracovať resp. zdôvodniť.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

92. Regionálny rozmer ŠC 8

Opis odporúčania

SWOT analýza nenaznačuje žiadne, regionálne-špecifické, silné, slabé stránky alebo príležitosti či riziká. SWOT taktiež nevyvodila využiteľné závery s ohľadom na najmenej rozvinuté okresy. Odporúčame sa vyjadriť k uvedeným témam.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

93. Prehodnotenie potrieb ŠC 8

Opis odporúčania

Odporúčame zvážiť prehodnotiť a upraviť potreby: napr. i) oddeliť podporu malých a stredných podnikateľov na vidieku od posilnenia verejnej infraštruktúry a služieb, ii) vytvoriť samostatnú potrebu na zabezpečenie infraštruktúry, iii) produktívnu časť investícií (v rámci potrieb 8.3 a 8.4) navrhujeme

pridať k podnikateľským aktivitám na vidieku, a iv) neproduktívne investície odporúčame zahrnúť do samostatnej potreby.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Doplnené odporúčanie

94. Biele miesta - internet

Opis odporúčania

Odporúčame jednoznačne zdôvodniť kompetencie a príspevok SP SPP k pokrytiu bielych miest širokopásmovým internetom.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Doplnené odporúčanie

95. Inteligentný vidiek

Opis odporúčania

SP nepočíta s podporou prípravy a realizácie stratégií pre inteligentný vidiek (tzv. Smart Villages) a tak nezahŕňa ukazovateľ R.40 Inteligentnú transformáciu vidieckej ekonomiky. Hodnotiteľ odporúča zvážiť zaradenie podpory inteligentného vidieka, aspoň ako pilotnú aktivitu v rámci intervencie LEADER.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

96. Vnútoraná koherencia - biohospodárstvo

Opis odporúčania

V oblasti biohospodárstva odporúčame operácie zamerané na OZE z biomasy nechať zaradené v ŠC 4, a zo ŠC 8 podporovať ostatné operácie. Tým bude vytvorená vnútorná koherencia v oblasti biohospodárstva.

V tejto oblasti odporúčame zosúladienie čiastkového dosahovania ukazovateľa R.39 prostredníctvom viacerých intervencií a okrem toho je potrebné počty zosúladiť aj s celkovou tabuľkou cieľových ukazovateľov.

S ohľadom na definície odporúčame v celom strategickom pláne používať pojem biohospodárstvo, čo nastaví demarkačnú líniu medzi jednotlivými relevantnými programami pričom komplementarity a synergie bude potrebné hľadať iba a oblasti obehového biohospodárstva.

V rámci oprávnených oblastí biohospodárstva odporúčame zvážiť návrhy hodnotiteľa.

Z pohľadu priemernej výšky na investíciu (400 000 eur) chýba východzia analýza alebo zdôvodnenie pre stanovenie takejto hodnoty. V zmysle finančnej tabuľky sa očakáva podpora biohospodárstva až v roku 2027. Odporúčame zaradiť ich financovanie najneskôr v roku 2025.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové resp. doplnené odporúčania

97. Udržateľné lesníctvo – ŠC 8

Opis odporúčania

Odporúčame zosúladiť potreby a základnú filozofiu intervenčnej stratégie (ŠC 4, 6 a 8) a následne upraviť aj ostatné časti intervenčnej stratégie.

V časti oprávnenosť investícií v rámci udržateľného lesníctva odporúčame zväziť vypustenie lesnej infraštruktúry (výstavba, rekonštrukcia lesnej dopravnej siete) a financovanie z národných resp. súkromných zdrojov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

98. LEADER

Opis odporúčania

V oblasti LEADER, odporúčame v rámci intervenčnej stratégie doplniť ako relevantnú aj potrebu 8.1. Zároveň ju odporúčame rozdeliť na 2 potreby: podnikateľské aktivity na vidieku a infraštruktúra a služby. Obe potreby korešponujú aj s očakávanými ukazovateľmi R.37 a R.41.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Doplnené odporúčanie

99. Výpočet finančnej alokácie pre MAS

Opis odporúčania

V podmienkach oprávnenosti pre MAS sa uvádza vzorec na výpočet finančnej alokácie pre príslušnú MAS. Alokácia a výber MAS by mal závisieť najmä od kvality územnej stratégie a nie len od „vzorca“. Odporúčame zdôvodniť ako bude výber prebiehať vrátane alokovania zdrojov v závislosti od reálnych potrieb daného územia.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované a zdôvodnené

100. CLLD

Opis odporúčania

Odporúčame, zdôvodniť výber monofodového prístupu. Taktiež odporúčame zrealizovať podrobnú nezávislú analýzu problémov nedostatočného fungovania CLLD a navrhnúť konkrétne riešenia, aby sa v budúcnosti mohol multi-fondový prístup využiť. Napriek pomerne jednoznačnému stanovisku RO v tejto záležitosti, hodnotiteľ odporúča zväziť využitie Operačného programu Slovensko na synergickú podporu vidieka prostredníctvom CLLD prístupu.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Akceptované a zdôvodnené

101. Riadenie inovácií

Opis odporúčania

Odporúčame na ministerstve poveriť odborne kompetentnú osobu, ktorá sa uvedenej problematike bude venovať dlhodobo, na dopracovanie prierezového cieľa.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

102. SWOT AKIS

Opis odporúčania

Čo sa týka celej SWOT analýzy pre prierezový cieľ je potrebné dopracovať takmer všetky jej časti vychádzajúc zo súčasného stavu, ktorý je nevyhnutné podložiť kvantitatívnymi a/alebo kvalitatívnymi dôkazmi, prepojenia relevantných silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození uvedených v SWOT analýze jednotlivých špecifických cieľov a následne previazať s relevantnými ukazovateľmi a prípadne reálnymi skúsenosťami z predchádzajúcich období.

V oblasti SWOT AKIS odporúčame doplniť logické prepojenie na jednotlivé špecifické ciele Strategického plánu.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Čiastočne akceptované, v štádiu riešenia

103. Využívanie skúseností z praxe - AKIS

Opis odporúčania

Tvorba SWOT k prierezovému cieľu postrádala diskusiu so širšou odbornou verejnosťou, ktorá by pomohla identifikovať skutočné nedostatky súčasného systému a priniesla by aj alternatívne názory a riešenia na uvedené problémy. Odporúčame posilnenie vzťahov a väzieb s odbornou verejnosťou a úprimne ich zapojiť do spolu-vytvárania SP.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

V štádiu riešenia

104. Potreby – prierezový cieľ

Opis odporúčania

V rámci prierezového cieľa odporúčame navrhnuť relevantnejšiu štruktúru potrieb a časť potrieb dopracovať vrátane stanovenia priorít jednotlivých potrieb.

Odporúčame zamerať sa na prierezový cieľ aj pri jednotlivých ŠC a tam kde je to relevantné to vzájomne prepojiť.

Do prierezového cieľa zahrnúť aj nové prvky v rámci vzdelávania a poradenstva najmä riadenia rizík a finančných nástrojov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

V štádiu riešenia

105. Registrácia v AKIS

Opis odporúčania

V rámci podmienok oprávnenosti sa uvádza, že je potrebná registrácia do AKIS. V prípade nefunkčnosti systému AKIS, odporúčame zvážiť ako dostatočnú registráciu v rámci Sieť SPP. Samozrejme, v prípade, že bude Sieť SPP súčasťou fungujúceho AKIS vítame prepojenie EIP operačných skupín prostredníctvom systému AKIS.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

106. EIP

Opis odporúčania

V prípade záujmu o podporu sociálnych inovácií v rámci operačných skupín EIP odporúčame zväžiť aj zaradenie obcí ako oprávnených žiadateľov.

Odporúčame s EIP projektami začať hneď od začiatku programového obdobia, prostredníctvom otvorených výziev.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčania

107. Vzdelávanie – rozšírenie operácií

Opis odporúčania

Pre oblasť vzdelávania resp. výmenu znalostí odporúčame lepšie popísať, aké druhy aktivít budú v rámci intervencie podporované pričom je potrebné využiť maximum operácií oprávnených v rámci AKIS.

Odporúčame spustiť vzdelávanie, výmenu znalostí a poradenstvo hneď na začiatku obdobia a systém podpory nastaviť veľmi flexibilne vrátane administratívneho zjednodušenia.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

108. Modernizácia - AKIS

Opis odporúčania

Z dôvodu prípravy novej štruktúry AKIS je dôležité jasne popísať kompetencie, vzájomné vzťahy jednotlivých zložiek a ich spoločné fungovanie. Doplniť je potrebné aj vytvorenie digitálnej platformy AKIS vrátane časového plánu. Z dôvodu meškania prípravy AKISu navrhujeme pripraviť záložný plán fungovania aspoň čiastočného AKISu do úplného sfunkčnenia nového systému, pričom by sa relevantní zodpovední pracovníci začali pripravovať čo najskôr v tomto roku.

Odporúčame v maximálnej miere využiť synergie a komplementarity s programom Horizont Európa a jeho jednotlivými časťami.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

V štádiu riešenia

109. Sieť SPP

Opis odporúčania

Odporúčame, na základe doterajších skúseností, navrhnuť príspevok siete SPP k relevantným ukazovateľom napr. R.1, prípadne vytvoriť vlastné ukazovatele stanovených cieľov.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

110. Modernizácia - digitalizácia

Opis odporúčania

Odporúčame zväziť spracovanie stratégie pre digitalizáciu.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Akceptované

111. Ukazovateľ R.3

Opis odporúčania

Odporúčame zdôvodniť stanovenie ukazovateľa výsledku R.3 vrátane jeho rozdelenia na jednotlivé intervencie resp. ciele SP.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie

112. Digitalizácia PPA

Opis odporúčania

Odporúčame vsunúť časový a/alebo akčný plán digitalizácie PPA ako aj zavádzania systému FaST.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Zpracované, v štádiu riešenia

113. Doplnenie nových potrieb

Opis odporúčania

Identifikované potreby nepokrývajú dôležité témy, ktoré sú opísané v analýze SWOT a na ktoré reagujú niektoré sektorové intervencie v sektore mlieko a bravčové mäso. Ide o témy: zlepšenie podmienok zamestnávania, výskum a vývoj, zlepšenie hospodárenia s odpadom, úspora energie. Z uvedeného dôvodu odporúčame doplniť nové potreby.

Ako bolo odporúčanie zohľadnené alebo zdôvodnenie, prečo zohľadnené nebolo

Nové odporúčanie